

ABM CONSULTING GROUP

IDENTYFIKACJA RYZYK ZWIĄZANYCH Z PRZEDSIĘWZIĘCIEM

**BUDYNEK UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ "GMINNY OŚRODEK
KULTURY W PRZECŁAWIU" WRAZ Z BUDYNKIEM POMOCNICZYM,
BUDOWLAMI SPORTOWYMI I DROGOWYMI, URZĄDZENIAMI
BUDOWLANymi, MAŁĄ ARCHITEKTURĄ ORAZ
ZAGOSPODAROWANIEM TERENU – PRZECŁAW”,
GMINA KOŁBASKOWO**

SZCZECIN 2016

ABM CONSULTING GROUP PROF. BEATA FILIPIAK

UL. ZEGADŁOWICZA 21, 71-370 SZCZECIN-PILCHOWO

REGON 810744311 NIP 851-101-55-96

NR RACHUNKU BANKOWEGO 90 1910 1048 2257 6539 9139 0001

Spis treści

1. OGÓLNE WARUNKI ZLECENIA.....	3
I.1. Cel opracowania.....	3
I.2. Podstawa prawna zlecenia.....	3
I.3. Źródła danych opracowania	3
I.4. Zastrzeżenia	3
2. SKRÓCONY OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	4
3. ZARYS METODYKI IDENTYFIKACJI I WSTĘPNEJ OCENY RYZYKA.....	7
4. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW RYZYKA DLA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA	10
IV.1. Założenia ogólne.....	10
IV.2. Założenia dotyczące kategorii ryzyk	11
IV. 3. Rejestr ryzyk	14
IV.4. Uzasadnienie podziału ryzyk i dokonanej ich wstępnej wyceny z uwzględnieniem oddziaływania czynników ryzyka	29
IV. 5. Główne założenia do budowy matrycy ryzyk	39
Identyfikacja czynników mitygacji ryzyka	42
Wycena konsekwencji ryzyk - podsumowanie	42
Analiza metodą Monte Carlo	42
Matryca ryzyk.....	44
IV.6. Zestawienie niezbędnych danych/informacji – źródła pozyskiwania	55
5. REKOMENDACJE.....	56
ZAŁĄCZNIK 1.....	57

1. OGÓLNE WARUNKI ZLECENIA

I.1. Cel opracowania

Celem ogólnym opracowania jest przygotowanie jednostki zlecającej do zaangażowania się w realizację przedsięwzięcia w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP), celem minimalizacji ryzyka niepowodzenia i nieudanego postępowania.

Podstawowym celem opracowania jest wskazanie na ryzyka związane z realizacją przedsięwzięcia w formule partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP), ich podział między partnerów prywatnego i publicznego oraz ujawnienie prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyk uwzględniających warunki społeczno-gospodarcze panujące w otoczeniu Zlecającego.

Rezultatem opracowania jest ustalenie matrycy ryzyk oraz wskazanie na kluczowe ryzyka obciążające przedsięwzięcie.

I.2. Podstawa prawna zlecenia

Opracowanie zostało wykonane na zlecenie Gminy Kołbaskowo w oparciu o umowę z dnia 14.04.2016 r. nr 100/2016 .

I.3. Źródła danych opracowania

Opracowanie zostało sporządzone w oparciu o dane i publikacje zawarte w załączniku nr 1 do niniejszego opracowania oraz z uwzględnieniem danych **PROJEKTU BUDOWLANEGO BUDYNKU UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ "GMINNY OŚRODEK KULTURY W PRZECŁAWIU" WRAZ Z BUDYNKIEM POMOCNICZYM, BUDOWLANIAMI SPORTOWYMI I DROGOWYMI, URZĄDZENIAMI BUDOWLANymi, MAŁĄ ARCHITEKTURĄ ORAZ ZAGOSPODAROWANIEM TERENU, GMINA KOŁBASKOWO, OBRĘB 0012 PRZECŁAW, DZ. NR 304/9, 304/16, 24** udostępnionego przez Gminę Kołbaskowo (zwanego dalej „dokumentacją projektową”).

I.4. Zastrzeżenia

Opracowanie oparto w części na danych i informacjach otrzymanych od Zamawiającego oraz oficjalnych danych i informacji Gminy Kołbaskowo zawartych w Biuletynie Informacji Publicznej. Weryfikacja przedmiotowych materiałów nie zawsze była możliwa, w związku z czym, Wykonawca nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne nieścisłości i pominięcia. Ostateczna odpowiedzialność za wszelkie decyzje związane z wykorzystaniem Opracowania spoczywa na Zamawiającym.

Wykonawca Opracowania nie ma żadnych związków rodzinnych i gospodarczych z Zamawiającym, oraz zidentyfikowanymi na dzień sporządzenia Opracowania innymi podmiotami, które wpływają lub mogłyby wpływać na bezstronność formułowanych wniosków. W szczególności: (i) analizy, opinie i wnioski zawarte w Opracowaniu są profesjonalnymi, bezstronnymi i obiektywnymi stwierdzeniami osoby sporządzających Opracowanie; analizy, opinie i wnioski zawarte w Opracowaniu są ograniczone jedynie przez przyjęte założenia i warunki ograniczające, (ii) zlecenie sporządzenia Opracowania nie było uzależnione od przygotowania lub przedstawienia w Opracowaniu wniosków ze z góry zakładanymi rezultatami, (iii) wynagrodzenie Wykonawcy Opracowania nie jest uzależnione od: przygotowania lub przedstawienia w Opracowaniu wniosków lub konkluzji ze z góry tendencyjnie zakładanymi wartościami, uzyskania z góry założonego rezultatu, przyszłych wydarzeń bezpośrednio związanych z celem sporządzenia Opracowania, konkluzji Opracowania korzystnej dla Zamawiającego.

Opracowanie zostało sporządzone przez Wykonawcę z należytą starannością, zgodnie z jego najlepszą wiedzą i przekonaniem. Tym niemniej Wykonawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek błędy i pominięcia przy sporządzaniu Opracowania, wyłączając odpowiedzialność za umyślnie wyrządzoną szkodę oraz w wyniku rażącego niedbalstwa.

Weryfikacja przedłożonych przez Zamawiającego informacji nie była przedmiotem Umowy. Opracowanie sporządzono wyłącznie do wiadomości i do wyłącznego użytku Zamawiającego. Opracowanie dotyczy wyłącznie kwestii w nim określonych i nie może być interpretowane, jako obejmujące przez domniemanie inne, niewspomniane w nim kwestie. Żadnego stwierdzenia zawartego w Opracowaniu nie można uważać za wyrażenie oceny na temat jakichkolwiek oświadczeń i zapewnień lub innych informacji zawartych w dowolnym dokumencie zbadanym w związku z przygotowaniem Opracowania, o ile nie jest to wyraźnie potwierdzone w treści Opracowania.

W szczególności, Wykonawca nie dokonywał weryfikacji wartości planowanych nakładów inwestycyjnych wynikających z kosztorysów inwestorskich oraz zakresu zadań inwestycyjnych wynikających z udostępnionej przez Zamawiającego dokumentacji budowlanej i wykonawczej. Ewentualna aktualizacja tych dokumentów lub wartości w nich ujętych, nie upoważnia Zamawiającego do żądania od Wykonawcy odpowiedniej aktualizacji niniejszego Opracowania.

Opracowanie nie może być traktowane w żaden inny sposób, ani wykorzystane w innym celu, aniżeli zaprezentowane w niniejszym Opracowaniu. Opracowanie powinno być czytane i analizowane w całości, gdyż wnioski formułowane na podstawie oderwanych części mogą być niewłaściwe. W celu wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości związanych z Opracowaniem, należy kontaktować się z Wykonawcą lub Zamawiającym.

Treść Opracowania nie może być cytowana lub w inny sposób włączana, streszczana, ani przywoływana w jakiegokolwiek publikacji lub dokumencie, ani ujawniana jakiegokolwiek stronie, w całości bądź w części, w dowolnym celu, bez uprzedniej zgody Wykonawcy wyrażonej na piśmie, za wyjątkiem posługiwania się Opracowaniem w całości albo w części oraz cytowania jego fragmentów w procesie wyboru partnera prywatnego, w szczególności w oparciu o przepisy o partnerstwie publiczno-prywatnym lub inne postępowania prawne, będące wynikiem tego procesu.

Wykonawca, w swoim imieniu, upoważnia Zamawiającego do wyrażenia zgody na nieodpłatne wykorzystanie Opracowania podmiotowi publicznemu w procesie wyboru partnera prywatnego, lub w innych czynnościach prawnych będących następstwem tego procesu.

Termin „posługiwanie się” nie obejmuje publikacji całości albo części Opracowania w jakiegokolwiek publikacji czy dokumencie, innym niż dokument sporządzony w toku procesu wyboru partnera prywatnego i czynnościach prawnych powiązanych z tym procesem.

Prezentacji wyników lub rezultatów wynikających z Opracowania przez którąkolwiek z uprawnionych osób powinno towarzyszyć przekazanie Opracowania w całości.

Wykonawca nie jest zobowiązany do aktualizacji Opracowania w związku ze zdarzeniami lub okolicznościami zaistniałymi po dacie jego sporządzenia.

Wykonawca, za wyjątkiem postanowień zawartych w Umowie, nie będzie świadczyć w związku z Opracowaniem dalszych usług doradczych, zeznawać przed sądem, ani występować w innych rodzajach postępowań, za wyjątkiem konieczności występowania przed sądem z mocy prawa.

2. SKRÓCONY OPIS PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

Zadanie pod nazwą: „**BUDYNEK UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ "GMINNY OŚRODEK KULTURY W PRZECŁAWIU" WRAZ Z BUDYNKIEM POMOCNICZYM, BUDOWLANIAMI SPORTOWYMI I DROGOWYMI, URZĄDZENIAMI BUDOWLANymi, MAŁĄ ARCHITEKTURĄ ORAZ ZAGOSPODAROWANIEM TERENU – PRZECŁAW**”, zwane dalej „**GOK w Przecławiu**”.

W wyniku realizacji projektu łącznie zrealizowany zostanie budynek użyteczności publicznej "Gminnego Ośrodka Kultury w Przecławiu" wraz z budynkiem pomocniczym, budowlami sportowymi i drogowymi, urządzeniami budowlanymi, małą architekturą oraz zagospodarowaniem terenu w Przecławiu, gmina Kołbaskowo, obręb 0012 Przecław, dz. nr 304/9, 304/16, w24 na szacowaną łączną wartość kosztorysową w kwocie brutto 22 384 949,80 zł.

Opis przedsięwzięcia przygotowano w oparciu o dostarczony przez Gminę, a zaprojektowany przez pracownię projektową Portal-PP sp. z o.o. spółka komandytowa, projekt inwestycji pn. Budynek użyteczności publicznej „Gminny ośrodek kultury w Przecławiu” wraz z budynkiem pomocniczym, budowlami sportowymi i drogowymi, urządzeniami budowlanymi, małą architekturą oraz zagospodarowaniem terenu, data kwiecień 2015 uzupełnienia lipiec 2015. Gmina przedstawiła również stosowne pozwolenia warunkujące rozpoczęcie budowy. Dokumenty te zwane będą w dalszej części opracowania „dokumentacją projektową”.

Teren objęty opracowaniem znajduje się na terenie gminy Kołbaskowo w miejscowości Przecław. Działki sąsiadują: od zachodu z drogą krajową nr 13, od południa z terenami użytkowymi jako ogródki działkowe, od wschodu z rowem melioracyjnym, od północy z działkami rolnymi przeznaczonymi w planie miejscowych pod zabudowę usługowo-przemysłową. Przy północnej granicy znajduje się wygródzone, istniejące ujęcie wody podziemnej. Miejscowo zabudowa ogródków działkowych przylega bezpośrednio do granicy działki. Pozostałe działki są niezabudowane.

Przedsięwzięcie posiada połączenie z istniejącym zjazdem z drogi krajowej nr 13. W zakresie przedsięwzięcia uwzględniony został fragment drogi publicznej lokalnej na terenie działki 309/16. Pozostała część drogi publicznej lokalnej, łączącej działkę 309/16 z istniejącym zjazdem z drogi krajowej nr 13, stanowić będzie oddzielne opracowanie i zadanie inwestycyjne. Przedsięwzięcie zakłada doprowadzenie mediów, takich jak: energia elektryczna i gaz (złącza znajdują się przy drodze krajowej nr 13, zgodnie z informacją zawartą w dokumentacji projektowej na stronie 5), woda, ścieki bytowe i deszczowe. Ponadto w budynku będą wykorzystywane alternatywne źródła energii, jak instalacja solarna oraz pompy ciepła powietrze-woda wspomagające główne źródło energii wykorzystywane na potrzeby c.w.u. i c.o.

Na potrzeby gromadzenia odpadów komunalnych zaprojektowany został wolnostojący śmietnik, który będzie wyposażony w pojemniki do segregacji śmieci. Odpady będą odbierane przez firmy posiadające odpowiednie pozwolenia.

Tereny sąsiednie są zabezpieczone przed spływem wód opadowych z terenu objętego przedsięwzięciem (zgodnie z informacją zawartą w dokumentacji projektowej na stronie 6). Projekt spełnia wymogi przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy obowiązujące na dzień jego sporządzenia (zgodnie z informacją zawartą w dokumentacji projektowej na stronie 13).

Na działkach objętych zakresem opracowania projektowane są:

- Budynek użyteczności publicznej "GMINNY OŚRODEK KULTURY W PRZECŁAWIU" o głównych funkcjach kultury, gastronomii i edukacji (w tym edukacji poprzez sport) wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi;
- Budynek użyteczności publicznej, pomocniczy, pełniący funkcję sanitarną i magazynową;
- Budowlę sportową - zadaszone korty do tenisa ziemnego;
- Obiekty edukacyjno-sportowe, takie jak: boiska do koszykówki lub siatkówki, stanowiska do tenisa stołowego, skatepark, wybiegi do szkolenia psów;
- Tereny zieleni towarzyszącej z funkcją edukacyjno-kulturalną;
- Obiekty małej architektury: gabiony, urządzenia rekreacyjne, plac zabaw, wyposażenie do utrzymywania porządku, śmietniki;
- Budowle drogowe: drogi dojazdowe, droga pożarowa, naziemne miejsca postojowe oraz inne utwardzenia terenu jak np.: chodniki, place;
- „Górka” przy placu zabaw;

- Urządzenia budowlane: instalacje zewnętrzne i przyłącza, sieć kanalizacji deszczowej, przepompownia ścieków sanitarnych, śmietnik, wylot do rowu (urządzenie melioracji);
- Ogrodzenia: pełne przy parkingu; ażurowe np.: przepompowni, boisk sportowych, wybiegu dla psów, przy placu zabaw; w tym bramy i furtki;
- Nasadzenia drzew i krzewów.

Tabela 1. Zestawienie powierzchni projektowanego przedsięwzięcia wg funkcji [m²]

BUDYNEK GŁÓWNY B1 - POWIERZCHNIE		
Powierzchnia całkowita		3 020,21
Pow. użytkowa KULTURY	519,05	1 391,15
Pow. użytkowa GASTRONOMII	76,21	
Pow. użytkowa EDUKACJI	280,66	
Pow. użytkowa SPORT.-EDUKAC.	515,23	
Pow. ruchu		384,20
Pow. usługowa (techniczna)		320,85
BUDYNEK POMOCNICZY B2 - POWIERZCHNIE		
Powierzchnia całkowita		65,89
Pow. użytkowa pomocnicza		45,20
Pow. usługowa (techniczna)		0,43
KORTY DO TENISA ZIEMNEGO B3 – POWIERZCHNIE		
Powierzchnia całkowita		1 317,05

Główne funkcje projektowanego budynku głównego to: kulturalna, gastronomii i edukacji (w tym edukacji poprzez sport) oparte o główny układ komunikacyjny – hol wejściowy. Funkcję kultury realizuje się poprzez wielofunkcyjną salę widowiskową z możliwością użytkowania jako: open-space, przeznaczoną dla 300 użytkowników. Dostępną z holu głównego dwoma wejściami, z dodatkowym wyjściem ewakuacyjnym bezpośrednio na zewnątrz, w układzie amfiteatralnym, poprzez rozłożenie składanej trybuny teleskopowej na około 250 użytkowników, z zachowaną możliwością korzystania z jednego wejścia z holu oraz z wyjścia ewakuacyjnego bezpośrednio na zewnątrz.

Funkcję gastronomii realizuje się poprzez kawiarnię-bistro dostępną z holu oraz z tarasu, przeznaczoną dla 32 konsumentów.

Funkcję edukacji pełnią salki dydaktyczne: muzyczna, plastyczna, językowa, komputerowa z pomieszczeniami pomocniczymi (zapleciami).

Funkcję edukacji poprzez sport pełni zespół rekreacyjny złożony z: sali fitness, siłowni, masażu i strefy basenowej. Dla użytkowników zaprojektowano dodatkowo poczekalnię, szatnie oraz pomieszczenia higieniczno-sanitarne. Dla personelu zaprojektowano wydzielone pomieszczenie z zapleczem sanitarnym.

Strefa basenowa połączona jest z poczekalnią oraz z pomieszczeniem recepcji funkcjonującej również jako szatnia, gdzie należy pozostawiać kurtki i buty.

Przewiduje się następującą maksymalną liczbę użytkowników czasowych:

- sala widowiskowa – 300;

- kawiarnia – 32;
- sale dydaktyczne ośrodka – 60;
- siłownia, fitness – 50;
- basen – 18;
- razem – 460 osób.

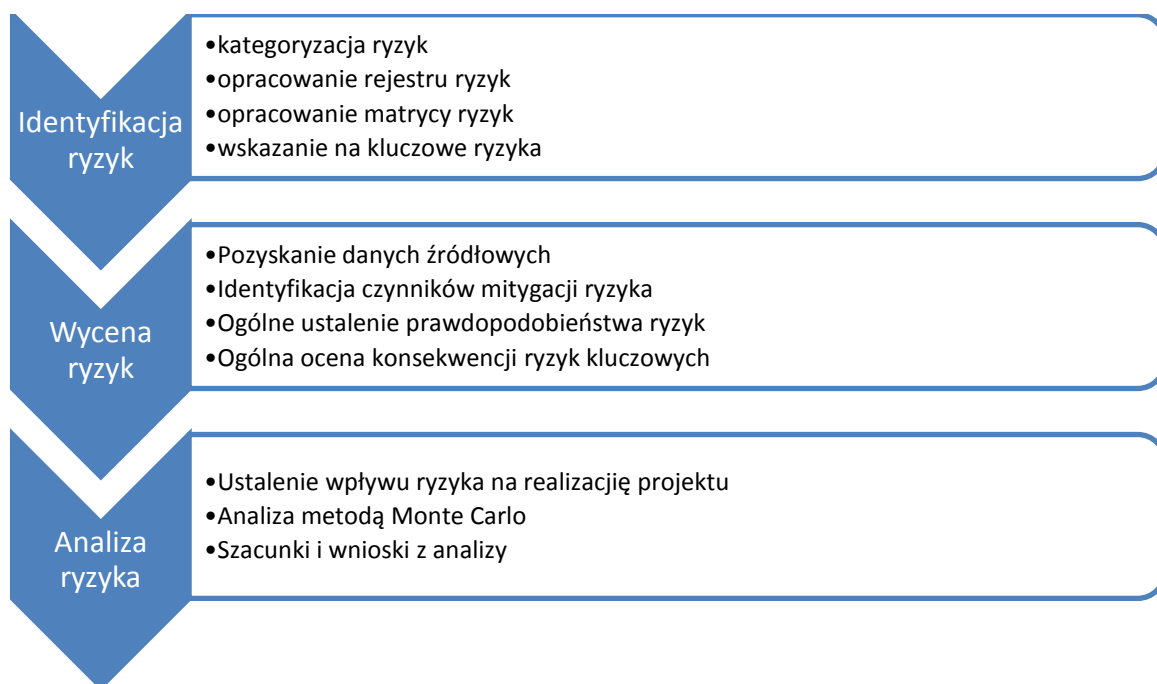
W budynku znajdują się dwie główne strefy techniczno-gospodarcze: podbasenie i kotłownia.

Budynek zakłada przystosowanie na potrzeby osób niepełnosprawnych. W projekcie przedsięwzięcia wskazano na stosowne rozwiązania techniczne, konstrukcyjne, w zakresie układów komunikacyjnych, mediów, konstrukcji nawierzchni, zgodności projektowanego zamierzenia budowlanego z przepisami prawa, zgodność z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, zawarto w nim informację o ochronie konserwatorskiej, informację o wpływie eksploatacji górniczej, sposób i zakres oddziaływania na otoczenie, przewidywane zagrożenia dla środowiska oraz higieny i zdrowia użytkowników, informacje dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy.

3. ZARYS METODYKI IDENTYFIKACJI I WSTĘPNEJ OCENY RYZYKA

Identyfikacja i analiza ryzyk w każdym projekcie jest niezwykle ważna, gdyż pozwala wskazać na ryzyka dotyczące konkretnego projektu, a następnie wskazać na ich jakościową i ilościową ocenę. Celem tych działań jest ustalenie ich potencjalnego wpływu, który winien zostać wzięty pod uwagę przy planowaniu poszczególnych aspektów projektu. Analiza pozwala również na dokonanie podziału ryzyk między partnerów: prywatnego i publicznego. Analiza ryzyka przebiega w trzech etapach, co przedstawiono na schemacie 1.

Schemat 1. Etapy analizy ryzyka

W dokumencie do celów analizy ryzyka wykorzystano:

1. Zapisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz.

1240 ze zm.)

2. Zapisy ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. partnerstwie publicznym. (Dz. U. z 2009 r., Nr 19, poz. 100 ze zm.)
3. Zapisy ustawy z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi. (Dz.U. 2009 Nr 19 poz. 101 ze zm.)
4. Zapisy Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego (Dz. U. z 2011 r, Nr 298, poz. 1767).

Do celów opracowania matrycy ryzyk oraz ich wyceny zastosowano podejście ujęte w opracowaniu:

1. *Metodologia tworzenia analiz ryzyka w projektach PPP i ich podziału pomiędzy dostarczycielami finansowania, dostawcami i odbiorcami projektu.* Opracowanie Platformy Partnerstwa Publiczno-Prywatnego zrealizowane i sfinansowane w ramach projektu WND-POPT.03.01.00-00-073/08 z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013.
2. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 11 lutego 2015 r. w sprawie rodzajów ryzyka oraz czynników uwzględnianych przy ich ocenie. Dz.U. z 2015, poz. 284.

Poczyniono również założenie, że konieczne jest w analizie wpływu na ryzyka strony publicznej i prywatnej uwzględnienie kwestii, czy przedsięwzięcie będzie obciążać dług i deficyt sektora finansów publicznych (Gminy Kołbaskowo) przy docelowym wariacie realizacji przedsięwzięcia oraz czy takie ryzyko może wystąpić.

Rezultatem etapu identyfikacji ryzyk projektu PPP było stworzenie wstępnej listy ryzyk mogących obarczyć projekt, a na jej podstawie **rejestru ryzyk projektu**, który pozwoli na ustalenie ryzyk kluczowych projektu. Rejestr ryzyk umożliwia:

- dokonanie alokacji poszczególnych zidentyfikowanych ryzyk pomiędzy partnera publicznego i partnera prywatnego;
- dokonanie optymalizacji projektu PPP w czasie poprzez wprowadzenie zmian optymalizujących poziom ryzyka projektu;

Rejestr ryzyk został stworzony na podstawie doświadczeń przy pomocy takich technik jak:

- konsultacje z ekspertami z dziedzin istotnych dla projektu (**etap 1**);
- konsultacje z głównym interesariuszem (zleceniodawcą) projektu (**etap 2**);
- warsztaty z udziałem osób zaangażowanych w opracowanie projektu (udział zleceniodawcy oraz ekspertów – **etap 3**).

Kategoryzację ryzyk ujęto z uwzględnieniem faz projektu (planowania – faza zakończona¹, budowy, rozruchu, eksploatacyjnej). Aby ustrukturyzować proces identyfikacji ryzyk (dokonać ich kategoryzacji), poszczególne rodzaje ryzyka rozpatrzone zostaną według głównych kategorii, jak również przez pryzmat poszczególnych faz realizacji całego przedsięwzięcia (projektu). Do tego celu zostały wykorzystane w szczególności:

- dokument pn. „**Dokumentacja wzorcowa - Przykładowa matryca ryzyk**”. Dokument dostępny https://www.ppp.gov.pl/Aktualnosci/Documents/Matryca_ryzyk_ppp.pdf dostęp: 30.05.2016 r.
- dokument pn. „**Przykładowa matryca ryzyk dla projektu pn. Program przebudowy i**

¹ Mimo, że faza ta została zakończona, to jest wynikiem z niej również ryzyko, które zostanie uwzględnione w matrycy ryzyk i dalszych analizach.

utrzymania dróg wojewódzkich realizowany w formule PPP. Dokument dostępny na Platformie Partnerstwa Publiczno-Prywatnego,
http://www.ppp.gov.pl/Publikacje/Strony/Dokumentacja_wzorcow_a.aspx, dostęp: 30.05.2016 r.

- dokument pn. **Przykładowy wykaz ryzyk dotyczący projektu PPP w sektorze ochrony zdrowia (zaprojektowanie, budowa, finansowanie i zarządzania budynkiem szpitala)** Dokument dostępny na Platformie Partnerstwa Publiczno-Prywatnego https://www.ppp.gov.pl/Aktualnosci/Documents/20141106_wykaz_ryzyk.pdf dostęp: 30.05.2016 r.
- dokument pn. **Raport z analiz przedrealizacyjnych dla projektu "Budowa budynku Sądu Rejonowego w Nowym Sączu w formule partnerstwa publiczno-prywatnego"** http://www.ppp.gov.pl/Aktualnosci/Documents/Raport_z_I_etapu_doradztwa.pdf dostęp: 30.05.2016 r.
- dokument pn. **Raport prezentujący opis ścieżki przygotowania i realizacji projektu hybrydowego pn. „Kompleks mineralnych basenów w Solcu-Zdroju”** http://www.ppp.gov.pl/Publikacje/Documents/00_opis_sciezki_solec_listopad2012.pdf dostęp: 30.05.2016 r.

Do budowy rejestru ryzyka zastosowano technikę grupowania wg głównych kategorii ryzyka. Do oceny prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka zastosowano następującą skalę:²

- nieznane – brak możliwości oceny prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka (prawdopodobieństwo nieistotne lub niskie),
- minimalne – prawdopodobieństwo szacowane poniżej 5%,
- mało prawdopodobne – prawdopodobieństwo szacowane na poziomie 5% - 20%,
- możliwe – prawdopodobieństwo szacowane na poziomie 20% - 50%,
- prawdopodobne – prawdopodobieństwo szacowane na poziomie 50% - 70%,
- wysoce prawdopodobne – prawdopodobieństwo szacowane na poziomie 70% - 95%,
- prawie pewne – prawdopodobieństwo szacowane na poziomie powyżej 95%.

Ryzyka kluczowe to takie ryzyka, których:³

- konsekwencja wystąpienia ryzyka została oceniona jako wysoka (średnia zmnożona) lub katastrofalna oraz jednocześnie,
- prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka zostało ocenione jako co najmniej możliwe.

ZAŁOŻENIA DOTYCZĄCE RYZYK KLUCZOWYCH:

1. Do ryzyk kluczowych zalicza się często również ryzyka mające katastrofalne konsekwencje dla projektu, mimo, że ich prawdopodobieństwo zostało oszacowane jako niskie (choć nie minimalne), zwłaszcza, jeżeli nie istnieją sposoby skutecznej mitygacji⁴ takiego ryzyka.

² Przyjęto za: Metodologia tworzenia analiz ryzyk w projektach PPP i ich podziału pomiędzy stroną publiczną i prywatną w kontekście ich wpływu na klasyfikację projektu pod kątem długu i deficytu sektora finansów publicznych. Opracowanie Platformy Partnerstwa Publiczno-Prywatnego zrealizowane i sfinansowane w ramach projektu WND-POPT.03.01.00-00-073/08 z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013, s 21.

³ Ibidem, s 21.

⁴ Mitygacja ryzyka oznacza ograniczenie ryzyka poprzez częściowy transfer na podmioty trzecie i / lub podjęcie działań optymalizujących poziom ryzyka.

2. Nie uznaje się ryzyk za kluczowe, jeżeli mają katastrofalne konsekwencje dla projektu, ale ich wystąpienie jest minimalne (niskie lub nieistotne).
3. Do określenia ryzyk kluczowych wzięto pod uwagę ryzyka wskazane w macierzy teoretycznej (schemat nr 2) jako umiarkowane – poziom 4, poważne poziom 6, poważne poziom 9.

Podstawowe znaczenie w identyfikacji i wycenie skutków ryzyk ma informacja, dlatego należy określić podstawowe źródła danych w tym procesie. W celu późniejszego monitoringu ryzyka w trakcie trwania projektu (przedsięwzięcia) ma również znaczenie informacja i źródła jej pozyskiwania. Dlatego też, należy wskazać kierunki jej pozyskiwania.

Etap wyceny ryzyk ma na celu możliwie najdokładniejszą wycenę prawdopodobieństw wystąpienia kluczowych ryzyk i wycenę konsekwencji tych ryzyk. Wyniki etapu wyceny ryzyk można przedstawić w tabeli podsumowującej czynniki mitygacji i wyniki wstępnej wyceny ryzyk projektu. Uwzględniono w niej czynniki mitygacji ryzyka (czyli czynniki pozwalające na jego ograniczenie poprzez częściowy transfer na podmioty trzecie i/lub działania optymalizujące poziom ryzyka), źródła danych do wyceny ryzyka, jak również wskazanie na skutki ryzyka i wybrane konsekwencje jego wystąpienia. Dlatego w przypadku projektu konieczne jest podjęcie przemyślanej decyzji odnośnie pełnej wyceny i jej zakresu ryzyk, której celem powinno być kompleksowe oszacowanie poziomu ryzyka (wycena prawdopodobieństwa poniesienia straty).

Ustalenie prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyk dokonano metodą ekspercką (wykorzystano do tego celu warsztaty z udziałem osób zaangażowanych w opracowanie projektu - udział zlecającego oraz ekspertów), a oszacowania skutków ryzyk kluczowych dokonano zgodnie ze wskazaną w *Metodologia tworzenia analiz ryzyka w projektach PPP i ich podziału pomiędzy dostawcami finansowania, dostawcami i odbiorcami projektu*. Opracowanie Platformy Partnerstwa Publiczno-Prywatnego zrealizowane i sfinansowane w ramach projektu WND-POPT.03.01.00-00-073/08 z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013 - metodą Monte Carlo.

4. IDENTYFIKACJA OBSZARÓW RYZYKA DLA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

IV.1. Założenia ogólne

Podział zadań i ryzyk winien zostać dokonany w sposób uwzględniający najlepsze predyspozycje każdej ze stron do przejęcia określonych funkcji. Należy pamiętać, że zgodnie z ustawą z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym, art. 18a ust. 1. wskazuje, że: zobowiązania wynikające z umów o partnerstwie publiczno-prywatnym nie wpływają na poziom państwowego długu publicznego oraz deficyt sektora finansów publicznych w sytuacji, gdy partner prywatny ponosi większość ryzyka budowy oraz większość ryzyka dostępności lub ryzyka popytu – z uwzględnieniem wpływu na wymienione ryzyka czynników takich jak gwarancje i finansowanie przez partnera publicznego oraz alokacja aktywów po zakończeniu trwania umowy.

W zakresie współdziałania w realizacji wariantu (modelu) **BTL - (Buduj – Przekaz – Dzierżaw** (ang. Build-Transfer-Lease), podmiot publiczny winien przejąć na siebie szereg zadań natury formalno-organizacyjnej (np. opracowanie projektu, uzyskanie warunków zabudowy terenu, pozwolenia na budowę, a także innych niezbędnych zezwoleń i pozwoleń). Gmina ze wskazanych zadań wywiązała się i posiada stosowną dokumentację wraz z niezbędnymi pozwoleniami do rozpoczęcia inwestycji.

Podmiot prywatny winien przejąć na siebie zadania związane z realizacją przedsięwzięcia (budową) i świadczeniem usług związanych z **utrzymaniem składowiska majątkowego, jakim jest „BUDYNEK UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ - GMINNY OŚRODEK KULTURY W PRZECŁAWIU”** w stanie niepogorszonym, co oznacza ponoszenie kosztów bieżących napraw składowiska majątkowego, a także

jego konserwacji i remontów. Wynagrodzenie partnera prywatnego powinno być ekwiwalentnym świadczeniem do jego wkładu w realizację przedsięwzięcia.

IV.2. Założenia dotyczące kategorii ryzyk

W art. 18a ust. 1 ustawy o partnerstwie publiczno - prywatnym zidentyfikowano trzy kategorie ryzyka, na których powinna się koncentrować ocena projektu (przedsięwzięcia) z punktu widzenia początkowej klasyfikacji aktywów objętych umową o PPP – albo jako aktywów sektora finansów publicznych, albo rejestrowanych w bilansie partnera prywatnego. Są to: ryzyko budowy, ryzyko dostępności i ryzyko popytu. Zakres ryzyka został wskazany w Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 11 lutego 2015 r. w sprawie rodzajów ryzyka oraz czynników uwzględnianych przy ich ocenie (Dz.U. z 2015, poz. 284).

Pierwsza grupa ryzyka dotyczy **ryzyka budowy** i obejmuje zdarzenia związane z realizacją przedsięwzięcia na etapie wytworzenia nowych środków trwałych lub ulepszenia już istniejących (tzw. faza konstrukcyjna), które skutkują zmianą kosztów inwestycyjnych lub terminów jego wykonania. W praktyce ryzyko budowy obejmuje zdarzenia związane z procesem budowlanym, w wyniku którego następuje:

1. wytworzenie nowego środka trwałego lub
2. ulepszenie już istniejącego środka trwałego.

W przypadku przedsięwzięcia „BUDYNEK UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ - GMINNY OŚRODEK KULTURY W PRZECŁAWIU” **wystąpi ryzyko budowy związane z wytworzeniem nowego środka trwałego.**

Do katalogu ryzyka budowy zaklasyfikowano również ryzyko braku zasobów ludzkich, które może polegać na niemożności pozyskania i utrzymania pracowników o odpowiednich kwalifikacjach, co może mieć wpływ na opóźnienia w zakończeniu robót budowlanych. Istotnym ryzykiem budowy jest również opóźnienie w zakończeniu robót budowlanych, które po pierwsze może skutkować dodatkowymi kosztami pozyskania kapitału obcego m. in. w postaci odsetek od zaciągniętego na realizację przedsięwzięcia, po drugie – opóźnieniem w uzyskiwaniu przychodów z eksploatacji środka trwałego (czyli przedsięwzięcia).

Druga grupa ryzyka - ryzyko **dostępności** wiąże się z kwestiami niższej liczby lub gorszej jakości świadczonych usług przez partnera prywatnego (w fazie eksploatacji) w porównaniu z wielkościami i wymaganiami uzgodnionymi w umowie o PPP.

Zwykle dotyczy ono przypadków, gdy partner prywatny nie spełnia wymaganych standardów ilościowych lub jakościowych, co w szczególności może wynikać z zaniedbań w jego działaniu (tzw. „złe działanie”). Może to znaleźć odzwierciedlenie w częściowym lub całkowitym braku dostępności usługi, w niskim poziomie rzeczywistego popytu ze strony użytkowników końcowych lub też niskim poziomie ich satysfakcji.

W przypadku przedsięwzięcia „BUDYNEK UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ - GMINNY OŚRODEK KULTURY W PRZECŁAWIU” może wystąpić w szczególności **ryzyko dostępności związane:**

- z brakiem możliwości dostarczenia zakontraktowanej liczby usług (powierzchni);
- ze wzrostem kosztów w szczególności utrzymania;
- z niewłaściwym utrzymaniem lub zarządzaniem;
- z podwykonawcami;
- ze zniszczeniem środków trwałych lub ich wyposażenia;

- z wystąpieniem zmian w przepisach prawnych mających wpływ na realizację przedsięwzięcia.

Ostatnia grupa ryzyka – **popytu**, jest typowym ryzykiem biznesowym dotyczącym oszacowania zapotrzebowania na konkretne usługi w określonym czasie, ale również związane jest ze zmianami: cyklu koniunkturalnego, demograficznymi, cen, technologii, stóp procentowych, kursu walut oraz z wystąpieniem konkurencji, z inflacją, z warunkami meteorologicznymi, z protestami organizacji społecznych lub strajkami, z wystąpieniem zmian w przepisach prawnych mających wpływ na realizację przedsięwzięcia. Obejmuje ono zmienność popytu (popyt mniejszy albo większy w porównaniu z założeniami przyjętymi w momencie podpisywania umowy o partnerstwie publiczno - prywatnym), niezależnie od działań partnera prywatnego.

Dotyczy także sytuacji, które nie są bezpośrednio związane z niewystarczającą jakością usług świadczonych przez partnera prywatnego, ale zmiana popytu może wynikać z czynników zewnętrznych.

Zastrzeżenia i założenia:

1. W analizie przyjęto założenie o konieczności uwzględnienia ryzyk związanych z przygotowaniem przedsięwzięcia oraz ryzyka eksploatacyjnego.
2. Należy poczynić zastrzeżenie, że istnieją ryzyka obciążające zarówno fazę budowy (ryzyko budowy), jak i fazę eksploatacyjną (czyli związane z ryzykiem dostępności). Ryzyka te ujęte zostaną we wspólną grupę, ale należy rozpatrywać ich wpływ każdorazowo osobno, czyli osobno, gdy dotyczą samej budowy oraz osobno, gdy będą związane z eksploatacją.
3. Ważnym aspektem jest również określenie czynników, które należy wziąć pod uwagę przy ocenie trzech omówionych powyżej kategorii ryzyka, aby można było w sposób najbardziej precyzyjny określić, po czyjej stronie umowy o PPP leży większość danego ryzyka.
4. W kontekście ryzyka budowy:
 - a. wskazano, że integralną częścią ryzyka budowy jest ryzyko związane z finansowaniem przedsięwzięcia. W związku z tym, przy jego ocenie, kluczowe znaczenie mają czynniki wpływające na terminy i zasady sfinansowania projektu, w szczególności - wysokość finansowego udziału podmiotu publicznego w kosztach inwestycyjnych związanych z wytworzeniem środków trwałych lub ulepszeniem już istniejących (par. 5.1. rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie rodzajów ryzyka...);
 - b. przy analizie ryzyka budowy powinien być brany pod uwagę również czynnik płatności przekazywanych przez podmiot publiczny na rzecz partnera prywatnego na etapie wytworzenia środków trwałych (tj. ich charakter określony przez skalę, zakres, tryb, rodzaj, warunki). Cechy tych płatności (np. regularność i bezwarunkowość) są przesłankami do odpowiedniej klasyfikacji przedsięwzięcia (par. 5.2. rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie rodzajów ryzyka...);
 - c. przy analizie ryzyka budowy powinien być brany pod uwagę sposób ujęcia nowego środka trwałego w księgach rachunkowych (par. 5.3. rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie rodzajów ryzyka...);
 - a. nie dopuszcza się możliwości ustanowienia obciążeń na nieruchomościach gruntowych podmiotu publicznego, a także na wytworzonym nowym środku trwałym, co wyklucza zastosowanie par. 5.4. rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie rodzajów ryzyka....
5. Ryzyko dostępności ocenia się z punktu widzenia:
 - a. czynników określających stopień zależności pomiędzy dokonywanymi płatnościami

podmiotu publicznego na rzecz partnera prywatnego (na etapie eksploatacji), a faktyczną dostępnością środka trwałego zapewnianego przez partnera prywatnego. Wynika to z faktu, że ryzyko dostępności jest ściśle powiązane z odpowiedzialnością partnera prywatnego za spełnienie wymaganych w umowie standardów świadczonych usług. Brak spełnienia przez partnera prywatnego pewnych kryteriów jakościowych lub ilościowych ma odzwierciedlenie we wskaźnikach funkcjonowania tego środka trwałego. W tym kontekście przesłanką do odpowiedniej kwalifikacji ryzyka dostępności po stronie podmiotu publicznego, bądź partnera prywatnego, może być w szczególności charakter płatności dokonywanych przez podmiot publiczny na etapie eksploatacji środka trwałego oraz charakter i wysokość kar umownych określonych w umowie o partnerstwie publiczno – prywatnym (par. 6.1 i 6.2. rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie rodzajów ryzyka...);

- b. charakteru i wysokość kar umownych z tytułu nieprzestrzegania przez partnera prywatnego standardów ilościowych lub jakościowych świadczonych usług na etapie utrzymania lub zarządzania środkiem trwałym (par. 6.3. rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie rodzajów ryzyka...);
 - b. nie dopuszcza się możliwości braku dostępności środka trwałego dla podmiotu publicznego i wykonywanych przez niego zadań, kwestie te winny być uregulowane umową o PPP, co wyklucza zastosowanie par. 6.4. rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie rodzajów ryzyka....
6. Ważnym elementem analizy jest określenie czynników, które mają istotny wpływ na ocenę ryzyka popytu. Ryzyko popytu obejmuje:
- a. bezpośrednią zmianę zachowania użytkowników końcowych, która nie jest spowodowana zachowaniem partnera prywatnego, ale wystąpieniem czynników zewnętrznych (na przykład z wystąpieniem konkurencji);
 - a. wpływ charakteru płatności dokonywanych przez podmiot publiczny na rzecz partnera prywatnego na etapie utrzymania lub zarządzania środkiem trwałym (par. 7.1. rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie rodzajów ryzyka...);
 - b. wpływ działania podmiotu publicznego, lub też innego podmiotu odpowiedzialnego za podejmowanie decyzji związanych z realizacją przedsięwzięcia PPP (np. zmiana polityki, rozwój infrastruktury budowlanej stanowiącej bezpośrednią konkurencję dla przedmiotu umowy o PPP) (par. 7.2. rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie rodzajów ryzyka...);

Należy również rozpatrzyć takie czynniki, jak (par. 8. rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie rodzajów ryzyka...):

1. wysokość zaciągniętych przez podmiot publiczny zobowiązań finansowych zapewniających pokrycie kosztów inwestycyjnych poniesionych przez partnera prywatnego na etapie wytworzenia nowych środków trwałych lub ulepszenia już istniejących;
2. wysokość udzielonych przez podmiot publiczny gwarancji spłaty zadłużenia zaciągniętego przez partnera prywatnego w celu realizacji przedsięwzięcia lub zwrotu z zainwestowanego przez niego kapitału,
3. zasady końcowej alokacji środka trwałego i jego wartość na zakończenie trwania umowy o PPP,
4. zasady dotyczące przedterminowego rozwiązania umowy o PPP,
5. zasady dotyczące zmiany charakteru umowy o PPP i przyczyn tej zmiany, ponieważ mogą one powodować zmiany w klasyfikacji środka trwałego.

Całkowity zakres ryzyka wyznaczony będzie:

1. niepewnością uzyskania wynagrodzenia na poziomie pozwalającym odzyskać poniesione nakłady inwestycyjne oraz
2. niepewnością uzyskania wynagrodzenia na poziomie pozwalającym odzyskać poniesione nakłady eksploatacyjne.

IV. 3. Rejestr ryzyk

W odniesieniu do projektu zostały zidentyfikowane następujące grupy i rodzaje ryzyk, (tabela 4.1.), które zostały poddane analizie w celu stworzenia rejestru ryzyk. Identyfikację ryzyk przeprowadzono w oparciu o technikę ekspercką (technikę DELPHI) i rejestr ryzyk został ustalony jako konsensus pracy ekspertów i głównych interesariuszy (organów gminy). Zespół niezależnych ekspertów został powołany przez organy wykonawcze Gminy Kołbaskowo.

Zespół ekspertów przyjął następujące oznaczenie prawdopodobieństwa wystąpienia poszczególnych ryzyk:

- 0 – nieznane,
- 1 – minimalne,
- 2 – mało prawdopodobne,
- 3 – możliwe,
- 4 – prawdopodobne (prawdopodobne, wysoce prawdopodobne i prawie pewne).

Aby ustrukturyzować proces identyfikacji ryzyk przydatne było rozpatrywanie ryzyk według głównych kategorii, jak również przez pryzmat poszczególnych faz projektu. Ponadto w trakcie pracy eksperci zweryfikowali, poprzez kwestionariusz wypełniany anonimowo, wstępną listę ryzyk (tabelę 4.1.), tym samym zostały wprowadzone dodatkowe ryzyka nie ujęte w pierwszej fazie przygotowania rejestru ryzyk (co zostało już odzwierciedlone w rejestrze ryzyk (tabela 4.2.).

Przy analizie każdego zidentyfikowanego ryzyka brano pod uwagę fazę projektu, w której ryzyko to będzie występowało. Istnieje potoczne założenie, że największe natężenie ryzyk projektu występuje w trakcie fazy budowy, stąd też uwzględniano szereg potencjalnych zdarzeń, mogących mieć wpływ na projekt, a wynikających z doświadczenia ekspertów.

Na etapie identyfikacji ryzyka dokonano również wstępnej oceny konsekwencji i prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka (co zawiera tabela 4.2.).

Tabela 4.1. Wstępna lista ryzyk dotyczących projektu, stanowiąca podstawę do weryfikacji przez ekspertów w celu ustalenia rejestru ryzyk projektu

L.p.	Ryzyko	Opis elementów ryzyka	Jednostka ryzyka
Grupa ryzyka związanych z przygotowaniem przedsięwzięcia			
1.	Ryzyka związane z przygotowaniem projektu i przedsięwzięcia	1.1. ryzyko związane z niewłaściwym określeniem przez Gminę jej potrzeb i wymagań 1.2. ryzyko popełnienia błędów na etapie planowania 1.3. ryzyko wystąpienia oczekiwań i protestów społecznych co do zakresu projektu 1.4. wprowadzenie zmian w specyfikacji wyboru partnera prywatnego 1.5. sposób i jakość prowadzenia postępowania o wybór partnera prywatnego 1.6. rezygnacja z realizacji przedsięwzięcia 1.7. wydłużające się postępowanie przetargowe spowodowane opóźnieniami związanymi z jakością i sposobem prowadzenia postępowania dotyczącego wyboru partnera prywatnego 1.8. ryzyko związane z dialogiem społecznym związane ze zweryfikowania potrzeb 1.9. ryzyko braku partnerów w PPP/koncesjonariuszy 1.10. ryzyko postępowania o udzielenie koncesji 1.11. ryzyko braku oferenta 1.12. ryzyko wpływu PPP na dług publiczny i na deficyt budżetowy 1.13. inne.....	czas i koszt
Grupa ryzyka budowy			
2.	Ryzyka związane z budową	2.1. opóźnienie w zakończeniu robót budowlanych 2.2. jakość robót 2.3. niezgodność z warunkami dotyczącymi ustalonych standardów wykonania robót 2.4. wzrost kosztów związanych ze wzrostem cen materiałów 2.5. wystąpienie nieścisłości w specyfikacji wyboru partnera prywatnego 2.6. ryzyka nieadekwatnych do celu przedsięwzięcia rozwiązań w dokumentacji projektowej 2.7. ryzyka związane z pojawieniem się lub zastosowaniem do realizacji przedsięwzięcia nowych technologii 2.8. ryzyka związane z pojawieniem się lub zastosowaniem do realizacji przedsięwzięcia nowych norm branżowych 2.9. ryzyko związane z wykorzystaniem, przejazdem pojazdów ciężkich i ponadnormatywnych 2.10. ryzyko konieczności dokonania prac dodatkowych 2.11. ryzyko zmniejszenia zakresu prac (polecenie zmiany)	czas i koszt

		2.12. wystąpienie wad fizycznych lub prawnych zmniejszających wartość lub użyteczność składnika majątkowego 2.13. ryzyko geologiczne 2.14. ryzyko budowy i zniszczenia infrastruktury towarzyszącej (ryzyko kosztów dodatkowych w rozumieniu ESA 95) 2.15. ryzyko braku zachowania harmonogramu realizacji przedsięwzięcia (ryzyko opóźnienia w rozumieniu ESA 95) leżące po stronie partnera prywatnego 2.16. ryzyko braku zachowania harmonogramu realizacji przedsięwzięcia (opóźnienia w rozumieniu ESA 95) wynikające z przyczyn niezależnych 2.17. ryzyko wypadków (wywołania w trakcie prac budowlanych) związanych z realizacją przedsięwzięcia (ryzyko kosztów dodatkowych w rozumieniu ESA 95) 2.18. ryzyko niezachowania norm branżowych 2.19. ryzyko niezachowania norm środowiskowych (ryzyko kosztów dodatkowych w rozumieniu ESA 95) 2.20. ryzyko związane z zachowaniem bezpieczeństwa placu budowy (ryzyko kosztów dodatkowych w rozumieniu ESA 95) 2.21. ryzyko organizacji i metody realizacji robót 2.22. ryzyko dostępności materiałów budowlanych i sprzętu 2.23. konieczność zastosowania gorszych materiałów niż zakładano (obniżenie kosztów, na skutek zmian cen) 2.24. przerwy w dostawie mediów 2.25. ryzyko przestrzegania specyfikacji 2.26. ryzyko refinansowania 2.27. ryzyko utraty płynności 2.28. ryzyko nadmiernej inflacji 2.29. ryzyko przekroczenia budżetu części inwestycyjnej projektu 2.30. działania zaniechania inżyniera kontraktu 2.31. szkody wyrządzone partnerowi prywatnemu przez osoby trzecie 2.32. siła wyższa 2.33. inne	
3.	Ryzyka związane z przygotowaniem realizacji przedsięwzięcia	3.1. dostępność informacji dotyczących planowanej realizacji przedsięwzięcia 3.2. adekwatność rozwiązań projektowych 3.3. ryzyko braku wykonawców/partnerów 3.4. ryzyko związane z brakiem uzgodnień i decyzji środowiskowych 3.5. ryzyko wystąpienia zmian w zakresie wymagań dotyczących ochrony środowiska 3.6. opóźnienia związane z wydawaniem pozwoleń leżące po stronie partnera publicznego 3.7. anomalie pogodowe i nieprzewidziane warunki fizyczne 3.8. dodatkowe kolizje i infrastrukturę techniczną	czas i koszt

		3.9. siła wyższa 3.10. inne.....	
4.	Ryzyka związane z dostępnością nakładów na realizację przedsięwzięcia	4.1. niemożliwość pozyskania środków finansowych w odpowiedniej wysokości na realizację przedsięwzięcia przez partnera prywatnego 4.2. niemożliwość pozyskania środków finansowych w odpowiednim terminie na realizację przedsięwzięcia przez partnera prywatnego 4.3. zmiana cen surowców, półfabrykatów i materiałów wykorzystywanych w procesach technologicznych związanych z realizacją przedsięwzięcia (ryzyko kosztów dodatkowych) 4.4. ryzyko dostępności materiałów budowlanych i sprzętu 4.5. przerwy w dostawie mediów 4.6. ryzyko przekroczenia budżetu części inwestycyjnej projektu 4.7. pojawienie się konkurencji 4.8. logistyka 4.9. rynek pracy 4.10. ryzyko posiadania odpowiedniej siły roboczej zapewniającej powodzenie realizacji przedsięwzięcia 4.11. dostępność (alternatywnej) siły roboczej 4.12. ryzyko utraty zdolności do wywiązywania się z zobowiązań partnera prywatnego 4.13. ryzyko refinansowania w trakcie trwania projektu / realizacji przedsięwzięcia 4.14. ryzyko nadmiernej inflacji 4.15. ryzyko bankructwa 4.16. inne.....	czas i koszt
5.	Ryzyko związane z lokalizacją przedsięwzięcia	5.1. stan prawny nieruchomości wraz z pasem drogowym 5.2. odkrycia archeologiczne lub inne związane z dziedzictwem kulturowym 5.3. właściwość istniejącej infrastruktury 5.4. ryzyko utrudnień związanych z dodatkowymi pracami i rozbiórkami poza wskazanymi w dokumentacji 5.5. inne.....	czas i koszt
6.	Ryzyko związane z przekazaniem składników majątkowych	6.1. stan dokumentacji przed jej przekazaniem 6.2. błędy w dokumentacji (brak kompletności) 6.3. stan składników majątkowych przed ich przekazaniem 6.4. przekazanie terenu robót partnerowi prywatnemu 6.5. przepływ informacji dotyczący składników majątkowych zaangażowanych w	czas i koszt

		przedsięwzięcie 6.6. wykonywanie obowiązków i egzekucja praw związanych z dokonaniem przekazania 6.7. wierzytelności lub inne prawa związane z danym składnikiem majątkowym 6.8. konieczność zaangażowania dodatkowej siły roboczej związanej z niedostatecznym stanem składników majątkowych 6.9. występowanie zobowiązań wobec stron trzecich 6.10. inne.....	
Grupa ryzyk łącznych (budowy i dostępności, czyli związanych z eksploatacją)			
7.	Ryzyko polityczne	7.1. ryzyko wystąpienia kierunkowych zmian w polityce organu stanowiącego i wykonawczego JST 7.2. ryzyko wystąpienia zmian w istniejącej polityce, której kierunki związane są z rozwojem przedsięwzięć realizowanych w ramach PPP 7.3. ryzyko utraty reputacji 7.4. inne.....	czas i koszt
8.	Ryzyka legislacyjne	8.1. ryzyko wystąpienia zmian w przepisach prawa mających wpływ na realizację przedsięwzięcia w ramach PPP 8.2. inne.....	czas i koszt
9.	Ryzyko makroekonomiczne i finansowe	9.1. inflacja 9.2. zmiana wysokości stóp procentowych 9.3. ryzyko kursowe 9.4. zmiany demograficzne 9.5. zmiany związane z tempem wzrostu gospodarczego (wzrost, kryzys, recesja) 9.6. ryzyko spłat zobowiązań (dotrzymania harmonogramu spłaty kredytów) 9.7. ryzyka podatkowe: 9.7.1. VAT za wykonane roboty budowlane 9.7.2. VAT należny od podmiotu publicznego 9.7.3. brak możliwości odliczenia VAT 9.8. ryzyko zmiany stawek VAT 9.9. inne.....	czas i koszt
Grupa ryzyka dostępności			
10.	Ryzyka związane z dostępnością	10.1. niemożliwe dostarczenie zakontraktowanej liczby usług 10.2. niemożliwość zachowania umownej jakości usług 10.3. wzrost kosztów wpływających na dostępność 10.4. sposób i jakość prac wpływających na realizację usług (wady ukryte ujawnione po	czas i koszt

		okresie gwarancji) 10.5. koszty utrzymania (operacyjne, wyższe od zakładanych) 10.6. konieczność poniesienia dodatkowych nakładów inwestycyjnych w okresie utrzymania 10.7. dostępność zasobów rzeczowych 10.8. nieodpowiednie kwalifikacje pracowników 10.9. wystąpienie zmian technologicznych 10.10. brak jakościowej i ilościowej możliwości zrealizowania usług na wstępie zakładanym poziomie 10.11. zmiany w zakresie standardów utrzymania w trakcie trwania umowy 10.12. niespełnienie wymaganych standardów usług przez podmioty trzecie powodujące wzrost kosztów lub ograniczenie dostępności 10.13. błędy projektu powodujące wyższe niż zakładano koszty utrzymania przedsięwzięcia 10.14. ryzyko wystąpienia kar umownych i innych obciążeń nałożonych z tytułu niewłaściwego wywiązywania się z umowy 10.15. protesty/strajki 10.16. inne.....	
11.	Ryzyko regulacyjne/taryfowe	11.1. ryzyko wystąpienia zmian w regulacjach dotyczących systemów opłat w ramach danej dziedziny, które mają wpływ na przedsięwzięcie jako całość lub na poszczególne elementy dostarczanej usługi 11.2. inne.....	czas i koszt
12.	Ryzyko wystąpienia siły wyższej	12.1. roszczenia osób trzecich 12.2. anomalie pogodowe 12.3. wystąpienie czynnika siły wyższej 12.4. ryzyko znajomości regulacji zjawiska siły wyższej na gruncie przepisów prawa (np. KC) 12.5. nieprzewidziane warunki fizyczne i pogodowe 12.6. złe podejście do mitygacji czynników ryzyka 12.7. inne.....	czas i koszt
13.	Ryzyko protestów	13.1. ryzyko wystąpienia protestów i strajków 13.2. inne.....	czas i koszt
Grupa ryzyka popytu			
14.	Ryzyko związane z popytem	14.1. pojawienie się konkurencji 14.2. cykliczność popytu	czas i koszt

		14.3. zmiany cen 14.4. pojawienie się nowych trendów rynkowych 14.5. inne.....	
15.	Ryzyko związane z przychodem	15.1. zapewnienie terminowych płatności ze strony partnera publicznego na rzecz partnera prywatnego niezależnie od popytu ze strony bezpośrednich odbiorców usług 15.2. zmiany w obowiązującym mechanizmie cenowym 15.3. zmiany preferencji odbiorców finalnych 15.4. zubożenie społeczeństwa 15.5. dekonstrukcja gospodarcza ograniczająca popyt na usługi 15.6. inne.....	czas i koszt
Grupa ryzyka eksploatacyjnego			
16.	Ryzyko popytu na usługi	16.1. faktyczny poziom popytu na usługę 16.2. pojawienie się konkurencji, 16.3. cykliczność popytu, 16.4. zmiany cen wpływające na popyt, 16.5. zastosowanie przestarzałych technologii, 16.6. pojawienie się nowych trendów rynkowych, 16.7. inne.....	czas i koszt
17.	Ryzyko osiągnięcia zwrotu z inwestycji	17.1. niepewność uzyskania wynagrodzenia na poziomie pozwalającym odzyskać poniesione nakłady inwestycyjne oraz eksploatacyjne, 17.2. ryzyko osiągnięcia zysku operacyjnego 17.3. inne.....	czas i koszt
18.	Ryzyko związane ze sprawnością obiektu	18.1. ryzyko nieprzerwanej możliwości świadczenia usług 18.2. ryzyko związane z koniecznością wyłączenia części obiektu (nieprzewidziane nakłady) 18.3. ryzyko związane z koniecznością wyłączenia części obiektu (przewidziane nakłady) 18.4. ryzyko związane z zaprzestaniem działalności na skutek działań administracyjnych 18.5. inne	czas i koszt

Tabela 4.2. Rejestr ryzyk

L.p.	Ryzyko	Opis elementów ryzyka	Jednostka ryzyka	Alokacja ryzyk			Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka
				Partner Publiczny	Wspólne	Partner Prywatny	
Grupa ryzyka związanych z przygotowaniem przedsięwzięcia							
1.	Ryzyka związane z przygotowaniem projektu	1.1. ryzyko związane z niewłaściwym określeniem przez Gminę jej potrzeb i wymagań	czas i koszt	Ryzyka nie występują, projekt został sporządzony, uzyskano wszystkie niezbędne pozwolenia na prowadzenie inwestycji			0
		1.2. ryzyko popełnienia błędów na etapie planowania					0
		1.3. ryzyko wystąpienia oczekiwań i protestów społecznych co do zakresu projektu					0
		1.4. ryzyko wystąpienia błędów projektowych					0
		1.5. wprowadzenie zmian w specyfikacji wyboru partnera prywatnego	czas i koszt	Tak			1
		1.6. sposób i jakość prowadzenia postępowania o wybór partnera prywatnego		Tak			1
		1.7. rezygnacja z realizacji przedsięwzięcia		Tak			1
		1.8. wydłużające się postępowanie przetargowe spowodowane opóźnieniami związanymi z jakością i sposobem prowadzenia postępowania dotyczącego wyboru partnera prywatnego		Tak			1
		1.9. ryzyko związane z dialogiem społecznym związane ze zweryfikowaniem potrzeb		Tak			0
		1.10. ryzyko braku partnerów w PPP/koncesjonariuszy		Tak			3
		1.11. ryzyko postępowania o udzielenie koncesji		Tak			3
		1.12. ryzyko braku oferenta		Tak			4
		1.13. ryzyko wpływu PPP na dług publiczny i na deficyt budżetowy		Tak			2
Grupa ryzyka budowy							
2.	Ryzyka związane z budową	2.1. opóźnienie w zakończeniu robót budowlanych	czas i koszt			Tak	2
		2.2. jakość robót				Tak	1
		2.3. niezgodność z warunkami dotyczącymi ustalonych standardów wykonania robót				Tak	1
		2.4. wzrost kosztów związanych ze wzrostem cen				Tak	2

IDENTYFIKACJA RYZYK ZWIĄZANYCH Z PRZEDSIĘWZIĘCIEM BUDYNEK UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ "GMINNY OŚRODEK KULTURY W PRZECŁAWIU" GMINA KOŁBASKOWO

		materiałów					
		2.5. wystąpienie nieścisłości w specyfikacji				Tak	1
		wyboru partnera prywatnego					
		2.6. ryzyka nieadekwatnych do celu				Tak	0
		przedsięwzięcia rozwiązań w dokumentacji					
		projektowej					
		2.7. ryzyka związane z pojawieniem się lub				Tak	0
		zastosowaniem do realizacji					
		przedsięwzięcia nowych technologii					
		2.8. ryzyka związane z pojawieniem się lub				Tak	0
		zastosowaniem do realizacji					
		przedsięwzięcia nowych norm branżowych					
		2.9. ryzyko związane z wykorzystaniem,				Tak	0
		przejazdem pojazdów ciężkich i					
		ponadnormatywnych					
		2.10. ryzyko konieczności dokonania prac				Tak	2
		dodatkowych					
		2.11. ryzyko zmniejszenia zakresu prac (polecenie				Tak	0
		zmiany)					
		2.12. wystąpienie wad fizycznych lub prawnych				Tak	1
		zmniejszających wartość lub użyteczność					
		składnika majątkowego					0
		2.13. ryzyko geologiczne				Tak	0
		2.14. ryzyko budowy i zniszczenia infrastruktury				Tak	1
		towarzyszącej (ryzyko kosztów					
		dodatkowych w rozumieniu ESA 95)					
		2.15. ryzyko braku zachowania harmonogramu				Tak	1
		realizacji przedsięwzięcia (ryzyko					
		opóźnienia w rozumieniu ESA 95) leżące po					
		stronie partnera prywatnego					
		2.16. ryzyko braku zachowania harmonogramu				Tak	1
		realizacji przedsięwzięcia (opóźnienia w					
		rozumieniu ESA 95) wynikające z przyczyn					
		niezależnych					
		2.17. ryzyko wypadków (wywołania w trakcie prac				Tak	0
		budowlanych) związanych z realizacją					
		przedsięwzięcia(ryzyko kosztów					
		dodatkowych w rozumieniu ESA 95)					
		2.18. ryzyko niezachowania norm branżowych				Tak	0

		2.19. ryzyko niezachowania norm środowiskowych (ryzyko kosztów dodatkowych w rozumieniu ESA 95)				Tak	0
		2.20. ryzyko związane z zachowaniem bezpieczeństwa placu budowy (ryzyko kosztów dodatkowych w rozumieniu ESA 95)				Tak	1
		2.21. ryzyko organizacji i metody realizacji robót				Tak	1
		2.22. ryzyko dostępności materiałów budowlanych i sprzętu				Tak	0
		2.23. konieczność zastosowania gorszych materiałów niż zakładano (obniżenie kosztów, na skutek zmian cen)				Tak	1
		2.24. ryzyko przerwy w dostawie mediów				Tak	0
		2.25. ryzyko przestrzegania specyfikacji				Tak	2
		2.26. ryzyko refinansowania				Tak	2
		2.27. ryzyko utraty płynności				Tak	1
		2.28. ryzyko nadmiernej inflacji				Tak	1
		2.29. ryzyko przekroczenia budżetu części inwestycyjnej projektu				Tak	2
		2.30. działania zaniechania inżyniera kontraktu				Tak	1
		2.31. szkody wyrządzone partnerowi prywatnemu przez osoby trzecie				Tak	1
		2.32. siła wyższa				Tak	1
		2.33. ryzyko niezgodności z warunkami dotyczącymi ustalonych standardów zastosowania materiałów					
3.	Ryzyka związane z przygotowaniem realizacji przedsięwzięcia	3.1. dostępność informacji dotyczących planowanej realizacji przedsięwzięcia	czas i koszt			Tak	0
		3.2. adekwatność rozwiązań projektowych				Tak	0
		3.3. ryzyko braku wykonawców/partnerów				Tak	4
		3.4. ryzyko związane z brakiem uzgodnień i decyzji środowiskowych				Tak	0
		3.5. ryzyko wystąpienia zmian w zakresie wymagań dotyczących ochrony środowiska				Tak	0
		3.6. opóźnienia związane z wydawaniem pozwoleń leżące po stronie partnera publicznego				Tak	0

IDENTYFIKACJA RYZYK ZWIĄZANYCH Z PRZEDSIĘWZIĘCIEM BUDYNEK UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ "GMINNY OŚRODEK KULTURY W PRZECŁAWIU" GMINA KOŁBASKOWO

		3.7. anomalie pogodowe i nieprzewidziane warunki fizyczne				Tak	1
		3.8. dodatkowe kolizje i infrastrukturą techniczną				Tak	1
		3.9. siła wyższa				Tak	2
4.	Ryzyka związane z dostępnością nakładów na realizację przedsięwzięcia	4.1. niemożliwość pozyskania środków finansowych w odpowiedniej wysokości na realizację przedsięwzięcia przez partnera prywatnego	czas i koszt			Tak	1
		4.2. niemożliwość pozyskania środków finansowych w odpowiednim terminie na realizację przedsięwzięcia przez partnera prywatnego				Tak	1
		4.3. zmiana cen surowców, półfabrykatów i materiałów wykorzystywanych w procesach technologicznych związanych z realizacją przedsięwzięcia (ryzyko kosztów dodatkowych)				Tak	1
		4.4. ryzyko dostępności materiałów budowlanych i sprzętu				Tak	1
		4.5. przerwy w dostawie mediów				Tak	1
		4.6. ryzyko przekroczenia budżetu części inwestycyjnej projektu				Tak	1
		4.7. pojawienie się konkurencji				Tak	2
		4.8. logistyka				Tak	1
		4.9. rynek pracy				Tak	1
		4.10. ryzyko posiadania odpowiedniej siły roboczej zapewniającej powodzenie realizacji przedsięwzięcia				Tak	1
		4.11. dostępność (alternatywnej) siły roboczej				Tak	1
		4.12. ryzyko utraty zdolności do wywiązywania się ze zobowiązań partnera prywatnego				Tak	2
		4.13. ryzyko refinansowania w trakcie trwania projektu / realizacji przedsięwzięcia				Tak	2
		4.14. ryzyko nadmiernej inflacji				Tak	1
		4.15. ryzyko bankructwa				Tak	0
		4.16. ryzyko możliwości pozyskania dodatkowych środków finansowych i samodzielna realizacja przez gminę inwestycji (utworzenie					

IDENTYFIKACJA RYZYK ZWIĄZANYCH Z PRZEDSIĘWZIĘCIEM BUDYNEK UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ "GMINNY OŚRODEK KULTURY W PRZECŁAWIU" GMINA KOŁBASKOWO

		spółki celowej)					
5.	Ryzyko związane z lokalizacją przedsięwzięcia	1.1. stan prawny nieruchomości wraz z pasem drogowym 1.2. odkrycia archeologiczne lub inne związane z dziedzictwem kulturowym 1.3. właściwość istniejącej infrastruktury 1.4. ryzyko utrudnień związanych z dodatkowymi pracami i rozbiórkami poza wskazanymi w dokumentacji	czas i koszt			Tak Tak Tak Tak	0 0 1 0
6.	Ryzyko związane z przekazaniem składników majątkowych	6.1. stan dokumentacji przed jej przekazaniem 6.2. błędy w dokumentacji (brak kompletności) 6.3. stan składników majątkowych przed ich przekazaniem 6.4. przekazanie terenu robót partnerowi prywatnemu 6.5. przepływ informacji dotyczący składników majątkowych zaangażowanych w przedsięwzięcie 6.6. wykonywanie obowiązków i egzekucja praw związanych z dokonaniem przekazania 6.7. wierzytelności lub inne prawa związane z danym składnikiem majątkowym 6.8. konieczność zaangażowania dodatkowej siły roboczej związanej z niedostatecznym stanem składników majątkowych 6.9. występowanie zobowiązań wobec stron trzecich	czas i koszt			Tak Tak Tak Tak Tak Tak Tak Tak	0 1 0 0 0 0 0 0 0
Grupa ryzyk łącznych (budowy i dostępności, czyli związanych z eksploatacją)							
7.	Ryzyko polityczne	7.1. ryzyko wystąpienia kierunkowych zmian w polityce organu stanowiącego i wykonawczego JST 7.2. ryzyko wystąpienia zmian w istniejącej polityce, której kierunki związane są z rozwojem przedsięwzięć realizowanych w ramach PPP	czas i koszt			Tak Tak	1 2

IDENTYFIKACJA RYZYK ZWIĄZANYCH Z PRZEDSIĘWZIĘCIEM BUDYNEK UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ "GMINNY OŚRODEK KULTURY W PRZECŁAWIU" GMINA KOŁBASKOWO

		7.3. ryzyko utraty reputacji			tak		0
8.	Ryzyka legislacyjne	8.1. ryzyko wystąpienia zmian w przepisach prawa mających wpływ na realizację przedsięwzięcia w ramach PPP	czas i koszt			Tak	3
9.	Ryzyko makroekonomiczne i finansowe	9.1. inflacja 9.2. zmiana wysokości stóp procentowych 9.3. ryzyko kursowe 9.4. zmiany demograficzne 9.5. zmiany związane z tempem wzrostu gospodarczego (wzrost, kryzys, recesja) 9.6. ryzyko spłat zobowiązań (dotrzymania harmonogramu spłaty kredytów) 9.7. ryzyka podatkowe: 9.7.1.VAT za wykonane roboty budowlane 9.7.2.VAT należny od podmiotu publicznego 9.7.3.brak możliwości odliczenia VAT 9.8. ryzyko zmiany stawek VAT	czas i koszt		Tak* Tak* Tak* Tak*	Tak Tak Tak Tak Tak Tak	1 2 2 2 2 2 2 2 2 2
Grupa ryzyka dostępności							
10.	Ryzyka związane z dostępnością	10.1. niemożliwe dostarczenie zakontraktowanej ilości usług 10.2. niemożliwość zachowania umownej jakości usług 10.3. wzrost kosztów wpływających na dostępność 10.4. sposób i jakość prac wpływających na realizację usług (wady ukryte ujawnione po okresie gwarancji) 10.5. koszty utrzymania (operacyjne, wyższe od zakładanych) 10.6. konieczność poniesienia dodatkowych nakładów inwestycyjnych w okresie utrzymania 10.7. dostępność zasobów rzeczowych 10.8. nieodpowiednie kwalifikacje pracowników	czas i koszt	Tak	Tak		1 1 2 2 3 1 1 1

IDENTYFIKACJA RYZYK ZWIĄZANYCH Z PRZEDSIĘWZIĘCIEM BUDYNEK UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ "GMINNY OŚRODEK KULTURY W PRZECŁAWIU" GMINA KOŁBASKOWO

		10.9. wystąpienie zmian technologicznych 10.10. brak jakościowej i ilościowej możliwości zrealizowania usług na wstępie zakładanym poziomie 10.11. zmiany w zakresie standardów utrzymania w trakcie trwania umowy 10.12. niespełnienie wymaganych standardów usług przez podmioty trzecie powodujące wzrost kosztów lub ograniczenie dostępności 10.13. błędy projektu powodujące wyższe niż zakładano koszty utrzymania przedsięwzięcia 10.14. ryzyko wystąpienia kar umownych i innych obciążeń nałożonych z tytułu niewłaściwego wywiązywania się z umowy 10.15. protesty/strajki			Tak Tak Tak Tak	Tak Tak Tak	1 1 1 1 1 2 0
11.	Ryzyko regulacyjne/taryfowe	11.1. ryzyko wystąpienia zmian w regulacjach dotyczących systemów opłat w ramach danej dziedziny, które mają wpływ na przedsięwzięcie jako całość lub na poszczególne elementy dostarczanej usługi	czas i koszt		Tak		2
12.	Ryzyko wystąpienia siły wyższej	12.1. roszczenia osób trzecich 12.2. anomalie pogodowe 12.3. wystąpienie czynnika siły wyższej 12.4. ryzyko nieznajomości regulacji zjawiska siły wyższej na gruncie przepisów prawa (np. KC) 12.5. nieprzewidziane warunki fizyczne i pogodowe 12.6. złe podejście do mityzacji czynników ryzyka	czas i koszt		Tak Tak Tak Tak Tak	Tak	0 1 1 1 1 1
13.	Ryzyko protestów	13.1. ryzyko wystąpienia protestów i strajków	czas i koszt				0
Grupa ryzyka popytu							
14.	Ryzyko związane z	14.1. pojawienie się konkurencji	czas			Tak	2

IDENTYFIKACJA RYZYK ZWIĄZANYCH Z PRZEDSIĘWZIĘCIEM BUDYNEK UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ "GMINNY OŚRODEK KULTURY W PRZECŁAWIU" GMINA KOŁBASKOWO

	popytem	14.2. cykliczność popytu 14.3. zmiany cen 14.4. pojawienie się nowych trendów rynkowych	i koszt			Tak Tak Tak	2 3 2
15.	Ryzyko związane z przychodem	15.1. zapewnienie terminowych płatności ze strony partnera publicznego na rzecz partnera prywatnego niezależnie od popytu ze strony bezpośrednich odbiorców usług 15.2. zmiany w obowiązującym mechanizmie cenowym 15.3. zmiany preferencji odbiorców finalnych 15.4. zubożenie społeczeństwa 15.5. dekonunktura gospodarcza ograniczająca popyt na usługi	czas i koszt			Tak Tak Tak Tak Tak	0 2 2 2 1
Grupa ryzyka eksploatacyjnego							
16.	Ryzyko popytu na usługi	16.1. faktyczny poziom popytu na usługę 16.2. pojawienie się konkurencji, 16.3. cykliczność popytu, 16.4. zmiany cen wpływające na popyt, 16.5. zastosowanie przestarzałych technologii, 16.6. pojawienie się nowych trendów rynkowych,	czas i koszt			Tak Tak Tak Tak Tak Tak	1 2 2 2 1 1
17.	Ryzyko osiągnięcia zwrotu z inwestycji	17.1. niepewność uzyskania wynagrodzenia na poziomie pozwalającym odzyskać poniesione nakłady inwestycyjne oraz eksploatacyjne, 17.2. ryzyko osiągnięcia zysku operacyjnego	czas i koszt			Tak Tak	2 2
18.	Ryzyko związane ze sprawnością obiektu	18.1. ryzyko nieprzerwanej możliwości świadczenia usług 18.2. ryzyko związane z koniecznością wyłączenia części obiektu (nieprzewidziane nakłady) 18.3. ryzyko związane z koniecznością wyłączenia części obiektu (przewidziane nakłady) 18.4. ryzyko związane z zaprzestaniem działalności na skutek działań administracyjnych	czas i koszt			Tak Tak Tak Tak	1 1 1 1

Uwaga:

„Tak*” - dotyczy wyłącznie grupy ryzyka eksploatacji dla Gminy, „Tak*” nie dotyczy ryzyka budowy dla Gminy, gdyż w całości ryzyko zostaje przeniesione na podmiot prywatny w przypadku grupy ryzyka budowy.

IV.4. Uzasadnienie podziału ryzyk i dokonanej ich wstępnej wyceny z uwzględnieniem oddziaływania czynników ryzyka

Komisja Europejska zaleca **wstępną, jakościową ocenę ryzyk**. Powinna ona zostać przeprowadzona w dwóch etapach:

1. oszacowania potencjalnego wpływu ryzyka na przedsięwzięcie, co ujęto w matrycy ryzyk,
2. oszacowanie prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka (a właściwie niekorzystnych jego następstw) – jako wysokiego, średniego, niskiego,

Ponadto zaleca się, wskazanie na kluczowe czynniki mogące istotnie wpłynąć na prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka.

Biorąc pod uwagę, że w projektach PPP należy dążyć do tego, aby ryzyko przenieść na podmiot, który jest najlepiej przygotowany do tego, aby nim zarządzać i posiada do tego stosowne narzędzia. Uznano, że takim podmiotem będzie partner prywatny, który powinien być wyłoniony w trybie przetargowym, jak również będzie on posiadać odpowiednie doświadczenie w zarządzaniu ryzykiem budowy, ryzykiem popytu i eksploatacyjnym.

Zasadniczym celem Gminy jest wykorzystanie potencjału nieruchomości w przedmiotowej lokalizacji z jednoczesną próbą zachowania dobrych tradycji współdziałania gminy z lokalnym biznesem, mieszkańcami i nowymi inwestorami.

Wstępna wycena ryzyk:

Ustalono następujące wartości progowe dla służące ocenie skutku wystąpienia ryzyka i jego prawdopodobieństwa:

1. Jako wartość progową dla prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka przyjęto wielkości:
 - „0” i „1” – jako nieznane i minimalne, wykluczono z uwagi na znikomy potencjalny skutek,
 - „2” – mało prawdopodobne,
 - „3” – możliwe,
 - „4” – prawdopodobne (prawdopodobne, wysoce prawdopodobne i prawie pewne);
2. Jako wielkość progową dla skutku prawdopodobieństwa, w oparciu o dane historyczne podobnych projektów realizowanych w Gminie w okresie trzech ostatnich lat, przyjęto szacunki ekspertów. Przyjęto założenia (które również stosuje się dla celów ustalenia matrycy ryzyk), że skutki finansowe będą wyceniane:
 - **do 20% - jako nieznaczne (minimalne, mało prawdopodobne),**
 - **20 % - 30% - jako umiarkowane, na przeciętnym poziomie (możliwe),**
 - **30% - 50% - jako umiarkowane, na średnim poziomie (możliwe),**
 - **50%- 70 % - jako poważne, na wysokim poziomie (prawdopodobne),**
 - **Powyżej 70% - jako poważne - krytyczne – na bardzo wysokim poziomie.**

W tabeli 4.3. przedstawiono rejestr ryzyk uzupełniony o wycenę ryzyk. Zebrane dane posłużą do przeprowadzenia szerszej analizy jakościowej i opracowania matrycy ryzyk.

Tabela 4.3. Rejestr ryzyk rozszerzony o wycenę ryzyk

L.p.	Ryzyko	Opis elementów ryzyka	Jednostka ryzyka	Skutek finansowy mierzalny	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka
1.	Ryzyka związane z przygotowaniem projektu i przedsięwzięcia	1.10.ryzyko braku partnerów w PPP/koncesjonariuszy 1.11. ryzyko postępowania o udzielenie koncesji 1.12. ryzyko braku oferenta 1.13. ryzyko wpływu PPP na dług publiczny i na deficyt budżetowy	czas i koszt	5% 5% 5% 20%	3 3 4 2
2.	Ryzyka związane z budową	2.1. opóźnienie w zakończeniu robót budowlanych 2.4. wzrost kosztów związanych ze wzrostem cen materiałów 2.10. ryzyko konieczności dokonania prac dodatkowych 2.26. ryzyko refinansowania 2.27. ryzyko utraty płynności 2.30. działania zaniechania inżyniera kontraktu	czas i koszt	10% 10% 5% 10% 20% 10%	2 2 2 2 2 2
3.	Ryzyka związane z przygotowaniem realizacji przedsięwzięcia	3.3. ryzyko braku wykonawców/partnerów 3.9. siła wyższa	czas i koszt	5% 5%	3 2
4.	Ryzyka związane z dostępnością nakładów na realizację przedsięwzięcia	4.7. pojawienie się konkurencji 4.12. ryzyko utraty zdolności do wywiązywania się ze zobowiązań partnera prywatnego 4.13. ryzyko refinansowania w trakcie trwania projektu / realizacji przedsięwzięcia	czas i koszt	10% 20% 20%	2 2 2
7.	Ryzyko polityczne	7.2. ryzyko wystąpienia zmian w istniejącej polityce, której kierunki związane są z rozwojem przedsięwzięć realizowanych w ramach PPP	czas i koszt	1%	2
8.	Ryzyka legislacyjne	8.1. ryzyko wystąpienia zmian w przepisach prawa mających wpływ na realizację przedsięwzięcia w ramach PPP	czas i koszt	1%	3

IDENTYFIKACJA RYZYK ZWIĄZANYCH Z PRZEDSIĘWZIĘCIEM BUDYNEK UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ "GMINNY OŚRODEK KULTURY W PRZECŁAWIU" GMINA KOŁBASKOWO

9.	Ryzyko makroekonomiczne i finansowe	9.2. zmiana wysokości stóp procentowych 9.3. ryzyko kursowe 9.4. zmiany demograficzne 9.5. zmiany związane z tempem wzrostu gospodarczego (wzrost, kryzys, recesja) 9.6. ryzyko spłat zobowiązań (dotrzymania harmonogramu spłaty kredytów) 9.7. ryzyka podatkowe: 9.7.1. VAT za wykonane roboty budowlane 9.7.2. VAT należny od podmiotu publicznego 9.7.3. brak możliwości odliczenia VAT 9.8. ryzyko zmiany stawek VAT	czas i koszt	5% 2% 0,5% 5% 1% 1% 0, 5%	2 2 2 2 2 2 2 2 2
10.	Ryzyka związane z dostępnością	10.3. wzrost kosztów wpływających na dostępność 10.4. sposób i jakość prac wpływających na realizację usług (wady ukryte ujawnione po okresie gwarancji) 10.5. koszty utrzymania (operacyjne, wyższe od zakładanych) 10.14. ryzyko wystąpienia kar umownych i innych obciążeń nałożonych z tytułu niewłaściwego wywiązywania się z umowy	czas i koszt	1% 5% 10% 12%	2 2 3 2
11.	Ryzyko regulacyjne/taryfowe	11.1. ryzyko wystąpienia zmian w regulacjach dotyczących systemów opłat w ramach danej dziedziny, które mają wpływ na przedsięwzięcie jako całość lub na poszczególne elementy dostarczanej usługi	czas i koszt	0,1%	2
14.	Ryzyko związane z popytem	14.1. pojawienie się konkurencji 14.2. cykliczność popytu 14.3. zmiany cen 14.4. pojawienie się nowych trendów rynkowych	czas i koszt	5% 2% 1% 1%	2 2 3 2

IDENTYFIKACJA RYZYK ZWIĄZANYCH Z PRZEDSIĘWZIĘCIEM BUDYNEK UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ "GMINNY OŚRODEK KULTURY W PRZECŁAWIU" GMINA KOŁBASKOWO

15.	Ryzyko związane z przychodem	15.2. zmiany w obowiązującym mechanizmie cenowym	czas i koszt	1% - 2%	2
		15.3. zmiany preferencji odbiorców finalnych		1% - 2%	2
		15.4. zubożenie społeczeństwa		1%	2
16.	Ryzyko popytu na usługi	16.3. cykliczność popytu,	czas i koszt	2%	2
		16.4. zmiany cen wpływające na popyt,		1%	2
		16.5. zastosowanie przestarzałych technologii,		0,5%	2
17.	Ryzyko osiągnięcia zwrotu z inwestycji	17.1. niepewność uzyskania wynagrodzenia na poziomie pozwalającym odzyskać poniesione nakłady inwestycyjne oraz eksploatacyjne,	czas i koszt	0,5%- 20%	2
		17.2. ryzyko osiągnięcia zysku operacyjnego		0,5% - 20%	2

Ryzyka związane z przygotowaniem projektu

1.10. i 1.12 Ryzyko braku wykonawców partnerów w PPP/koncesjonariuszy oraz ryzyko braku oferenta – może być ono spowodowane sposobem, jakością prowadzenia postępowania o wybór partnera prywatnego, czy też z niskiej atrakcyjności przedmiotu zamówienia (zwłaszcza braku efektywności finansowej dla partnera prywatnego). Następstwa ryzyka należy ocenić na poziomie średnim, gdyż brak realizacji przedsięwzięcia i odsunięcie w przyszłość, może powodować możliwość wzrostu ogólnych kosztów przedsięwzięcia. Trzeba też przyjąć, że partner publiczny winien być zainteresowany realizacją przedsięwzięcia. Ryzyko 1.10. należy ocenić jako prawdopodobne, na wysokim poziomie (50-70%), ze skutkiem finansowym do 5%. Jest ono tożsame i silnie skorelowane z ryzykiem braku oferenta (1.12), które zostało ocenione jako krytyczne (powyżej 70%), ze skutkiem finansowym do 5%.

1.11. Ryzyko postępowania o udzielenie koncesji - kryteria wyboru partnera są podstawą budowy SIWZ (warunek pewności i samo postępowanie regulowane normami prawa), dlatego też należy uznać, że następstwa ryzyka będą na poziomie minimalnym. Jedyne ryzyko związane jest z brakiem oferenta(wykonawcy/lub dzierżawcy)/koncesjonera. Ryzyko to należy ocenić jako prawdopodobne, poważne, (50-70%) ze skutkiem finansowym do 5%.

1.13. Ryzyko wpływu PPP na dług publiczny i na deficyt budżetowy - ryzyko oszacowane jako możliwe, umiarkowane (20-30%), ze skutkami finansowymi na poziomie 20%, z uwagi na jego rangę należy uznać, że następstwa ryzyka będą na poziomie przeciętnym, co wynika z następujących faktów⁵:

Kluczową kwestią statystyczną jest klasyfikacja aktywów, o których mowa w umowie PPP – jako aktywów sektora instytucji rządowych i samorządowych (mająca tym samym natychmiastowy wpływ na deficyt i dług sektora) lub jako aktywów partnera (co powoduje rozłożenie wpływu na deficyt sektora na czas obowiązywania umowy). Kwestia ta jest zbliżona do różnicy pomiędzy leasingiem operacyjnym a leasingiem finansowym, wyjaśnionym w aneksie II do ESA95.

Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych we Wspólnocie wprowadzony w życie Rozporządzeniem Rady (WE) nr 2223/96 z dnia 25.06.1996 r. W wyniku zastosowanego podejścia metodologicznego, aktywa wykorzystywane w ramach PPP mogą być uznane w rachunkach narodowych za aktywa pozostające poza sektorem instytucji rządowych i samorządowych jedynie w przypadku istnienia mocnych dowodów na to, że partner ponosi większość ryzyk związanych z aktywem (bezpośrednio i w związku z jego użytkowaniem) wynikających z danego partnerstwa.

W tym kontekście, europejscy eksperci ds. statystyki uzgodnili, w celu interpretacji oceny ryzyka, że wytyczne powinny koncentrować się na trzech głównych kategoriach ryzyka:

- ryzyku konstrukcyjnym: obejmującym zdarzenia takie, jak opóźnienie dostawy, przestrzeganie specyfikacji i koszty dodatkowe,
- ryzyku dostępności: obejmującym wolumen i jakość produkcji (działanie partnera),
- ryzyku popytu: obejmującym zmienność popytu (faktyczne wykorzystanie przez użytkowników końcowych).

Aktywa w ramach PPP są klasyfikowane w bilansie partnera prywatnego, o ile spełnione zostaną obydwa poniższe warunki:

⁵ Stanowisko to sugerowane jest w: Raport z analiz przedrealizacyjnych i badania rynku dla projektu pn. Program przebudowy i utrzymania dróg wojewódzkich realizowany w formule PPP. Dokumentacja wzorcowa. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa listopad 2014, s. 40-43.

- partner ponosi ryzyko konstrukcyjne, czyli ryzyko budowy (w tym przypadku ponosi je partner prywatny);
- partner prywatny ponosi jedno z następujących rodzajów ryzyka: ryzyko popytu lub ryzyko dostępności (w ograniczonym zakresie ponosi ryzyko partner publiczny i dotyczy ono głównie zmiany parametrów makroekonomicznych, zachowania oczekiwanej jakości, standardów, czy też kar umownych, a partner prywatny w całości; ryzyko współdzielone między partnerów co zostało ujęte w tabeli 4.2).

W przypadku spełnienia powyższych warunków (zostały spełnione dwa pierwsze, czyli partner prywatny ponosi ryzyko budowy i ryzyko popytu), o ile nie został zastosowany żaden inny mechanizm (taki, jak gwarancja lub finansowanie wspierające) mający na celu powtórne przeniesienie ryzyka na sektor instytucji rządowych i samorządowych, ujęcie kontraktu jest zbliżone do stosowanego w rachunkach narodowych ujęcia leasingu operacyjnego; klasyfikacja jako zakup usług przez sektor.”⁶

Ryzyko to oszacowano jako średnie dążące do minimalnego. Ryzyko jest zależne wyłącznie od dobrego monitoringu wykonania kontraktu wykonywanego przez partnera publicznego, cytowane przepisy prawa wskazują na zaistnienie przesłanek wskazanych w ESA 95. Zatem ryzyko zaliczenia do długu nie będzie występować, stąd też wskazanie, że dążyć będzie do minimum.

Ryzyka związane z budową:

- 2.1. Opóźnienie w zakończeniu robót budowlanych – jest związane z wystąpieniem ryzyka prawdopodobnego na poziomie nieznacznie powyżej średniego (ze skutkiem finansowym wskazanym w umowie o PPP). Niekorzystne następstwa tego ryzyka wystąpią pod wpływem zaistnienia innych ryzyk wskazanych w rejestrze ryzyk, przykładowo: ryzyka wskazane w punkcie 2.26, 2.27, 3.3, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5. Biorąc pod uwagę determinację partnera publicznego (renoma Zleceniodawcy), konieczność uwzględnienia sytuacji związanej z wystąpieniem ryzyka siły wyższej oraz zawarte w umowie kary, następstwa ryzyka należy ocenić na poziomie średnim. Natomiast opóźnienia związane z problemem refinansowania przedsięwzięcia ze strony instytucji zewnętrznej należy ocenić na poziomie wysokim, co związane jest również z nakładaniem się ryzyka wskazanego w punktach: 9.2, 9.3, 9.4, 9.5 ale również 7.2. Biorąc pod uwagę, że jest to ryzyko prawdopodobne, jak również znane są przykłady z praktyki gospodarczej, które negatywnie wpłynęły na płynność finansową zleceniobiorcy i spowodowały opóźnienia (w tym konieczność poniesienia kar, zejście z budowy podwykonawców), należy wycenić skutki ryzyka na poziomie wysokim. Dodatkowo należy podkreślić, że jest to ryzyko dostawy w rozumieniu ESA 95.⁷ Ryzyko zostało oszacowane jako prawdopodobne, poważne (50-70%), a skutki finansowe na poziomie 10%.

⁶ Za: Aneks II do ESA95 - Europejski System Rachunków Narodowych I Regionalnych we Wspólnocie wprowadzony w życie Rozporządzeniem Rady (WE) nr 2223/96 z dnia 25.06.1996 r.; Podręcznik deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych Implementacja ESA95 Edycja 2010, rozdział 6.5. za:

http://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCcQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.ppportal.pl%2Fumowa-ppp%2Fdoc_download%2F50-podrecznik-deficytu-i-dugu-sektora-instytucji-rzadowych-i-samorzadowych-implementacja-esa95.html%3Fcatid%3D49&ei=FIOyVOW1KYT9ywOkj4HYAw&usg=AFQjCNEJcBpgcgr1vhbbGuc25CLzFgqMZQ&bvm=bv.83339334,d.bGQ, dostęp: 17.06.2016 r.

⁷ Aneks II do ESA95 - Europejski System Rachunków Narodowych I Regionalnych we Wspólnocie wprowadzony w życie Rozporządzeniem Rady (WE) nr 2223/96 z dnia 25.06.1996 r.; Podręcznik deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych Implementacja ESA95 Edycja 2010, rozdział 6.5. za:

http://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCcQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.ppportal.pl%2Fumowa-ppp%2Fdoc_download%2F50-podrecznik-deficytu-i-dugu-sektora-instytucji-rzadowych-i-samorzadowych-implementacja-esa95.html%3Fcatid%3D49&ei=FIOyVOW1KYT9ywOkj4HYAw&usg=AFQjCNEJcBpgcgr1vhbbGuc25CLzFgqMZQ&bvm=bv.83339334,d.bGQ, dostęp: 17.06.2016 r.

- 2.4.** Wzrost kosztów związanych ze wzrostem cen materiałów – ryzyko to zostało oszacowane jako możliwe, na poziomie umiarkowanym, średnim - 30-50%, tj. ze skutkiem finansowym na poziomie do 10%. Należy wziąć pod uwagę potencjalny wzrost cen surowców. Jednakże podmiot prywatny może przenieść ryzyko i zabezpieczyć się przed tą sytuacją. W związku z powyższym następstwa ryzyka należy ocenić na poziomie średnim dążącym do niskiego.
- 2.10.** Ryzyko konieczności dokonania prac dodatkowych. Konieczność poniesienia kosztów robót nieprzewidzianych w dokumentacji, dokonania zmian, czy też nieujęcia wszystkich robót może wywołać konieczność rozszerzenia robót, uzupełnienia, czy też wykonania dodatkowych nieprzewidzianych dokumentacją, czy umową prac. Mimo, że ryzyko oszacowano jako możliwe na przeciętnym poziomie, umiarkowane (20-30%), to należy uznać, że niekorzystne następstwa wystąpienia tego ryzyka będą na poziomie niskim (podmiot prywatny nie będzie ryzykować utratą reputacji i karami umownymi przewidzianymi w umowie za niewłaściwe wywiązanie się z umowy, czy też nie zaryzykuje wypowiedzeniem umowy; partner prywatny musi zdawać sobie sprawę, że czynnik ten może wpłynąć na jego sytuację finansową i skutki finansowe oszacowano na poziomie nie wyższym, niż 5% wartości).
- 2.26.** Ryzyko refinansowania – oszacowano jako możliwe, na poziomie umiarkowanym (30-50%). Dotychczasowa praktyka wskazuje na znaczące problemy związane z refinansowaniem środków na zadania publiczne przez podmiot trzeci. Chcąc skorzystać z tej formy udziału w przedsięwzięciu podmiotu publicznego należy uwzględnić dotychczasowe doświadczenia innych podmiotów, a przede wszystkim wpływ na budżet i dług publiczny. Dodatkowo ryzyko to może spowodować ryzyko utraty płynności finansowej podmiotu prywatnego w trakcie realizacji przedsięwzięcia w fazie budowy (fizycznej realizacji przedmiotu inwestycji). Skutki ryzyka finansowe należy ocenić jako wysokie w kontekście uwzględnienia skutków dla podwykonawców, czy też samej Gminy (reputacja, podjęcie działań przywracających pożądaną sytuację), stąd też jest szacowany skutek finansowy na poziomie 10%.
- 2.27.** Ryzyko utraty płynności – oszacowano jako możliwe na przeciętnym poziomie. Czynnikiem ryzyka są możliwe problemy związane z refinansowaniem, jak również nałożenie się ryzyka wskazanego w rejestrze ryzyka jako możliwe: umiarkowane (20-30%). Potęgować to ryzyko mogą: odstąpienie podwykonawców od terminowej realizacji umowy, które wywołać mogą opóźnienia realizacji harmonogramu i kary umowne. Skutki ryzyka należy ocenić jako wysokie, tj. ze skutkiem finansowym na poziomie do 20%.
- 2.30.** Działania zaniechania inżyniera kontraktu - ryzyko budowy i zniszczenia związane z zaniechaniem lub niewiedzą inżyniera kontraktu jest związane z wystąpieniem ryzyka umiarkowanego na przeciętnym poziomie (20-30%) i skutkiem finansowym do 10 %.

Ryzyka związane z przygotowaniem realizacji przedsięwzięcia

- 3.3.** Ryzyko braku wykonawców / partnerów – może być ono spowodowane sposobem, jakością prowadzenia postępowania o wyłonienie podwykonawców, czy też z niskiej atrakcyjności przedmiotu oferty. Następstwa ryzyka należy ocenić na poziomie średnim, gdyż brak realizacji części/ etapu przedsięwzięcia i odsunięcia w przyszłość, może powodować możliwość wzrostu ogólnych kosztów przedsięwzięcia. Ryzyko to może być związane zarówno z ceną, jak i z brakiem podaży usług. Ryzyko to należy ocenić jako prawdopodobne, na poziomie wysokim (50-70%), ze skutkiem finansowym do 5%.
- 3.9.** Ryzyko siły wyższej - pogodowe - ryzyko oszacowane jako możliwe, umiarkowane (20-30%). Z uwagi na definicję siły wyższej, jej zakres, skutki i potencjalne roszczenia, należy ocenić skutki finansowe ryzyka na poziomie 5%.

Ryzyka związane z dostępnością nakładów na realizację przedsięwzięcia

- 4.7.** Pojawienie się konkurencji - ryzyko oszacowane jako umiarkowane na przeciętnym poziomie 20 – 30%. Należy wziąć pod uwagę możliwość pojawienia się konkurentów. Należy ocenić jego skutki finansowe na poziomie 10%.
- 4.12.** Ryzyko utraty zdolności do wywiązywania się z zobowiązań partnera prywatnego - ryzyko możliwe, oszacowane jako umiarkowane na średnim poziomie 30 – 50%, wywołującym skutki finansowe na poziomie do 20 %. Ryzyko to będzie uzależnione od kar umownych związanych z niedotrzymaniem umów, problemami z ewentualnymi płatnościami za wykonane usługi. Jest to normalne ryzyko biznesowe. Korzystnym (łagodzącym ryzyko) czynnikiem jest fakt, że regionalna gospodarka wychodzi ze spowolnienia gospodarczego.
- 4.13.** Ryzyko refinansowania – niemożliwość pozyskania środków finansowych w odpowiedniej wysokości, ich odnowienia. Ryzyko to wynika z faktu zastosowania montażu finansowego opartego na kredycie lub innych instrumentach zwrotnych, gdzie konieczna jest decyzja instytucji finansującej. Ponadto wiąże się z niemożliwością pozyskania środków finansowych w odpowiednim terminie na realizację przedsięwzięcia lub funkcjonowania bieżącego. Ryzyko oszacowane jako możliwe, umiarkowane 30 – 50%, ale jego skutki są na poziomie do 20%.
- 4.15.** Ryzyko bankructwa – jego wpływ i prawdopodobieństwo oceniono jako nieznaczne do 20%.

Ryzyko polityczne

- 7.2.** Ryzyko wystąpienia zmian w istniejącej polityce, której kierunki związane są z rozwojem przedsięwzięć realizowanych w ramach PPP JST – ryzyko oszacowane jako możliwe, umiarkowane na poziomie 30-50%, należy ocenić jego skutki finansowe na poziomie minimalnym – 1%.

Ryzyka legislacyjne

- 8.1.** Ryzyko wystąpienia zmian w przepisach prawa mających wpływ na realizację przedsięwzięcia w ramach PPP - ryzyko oszacowane jako poważne i prawdopodobne, na wysokim poziomie (50-70%), jego skutki finansowe nie powinny przekroczyć 1%.

Ryzyko makroekonomiczne i finansowe

Uwaga do grupy ryzyk ujętych jako makroekonomiczne i finansowe – jedna z najistotniejszych grup ryzyka, ryzyko rozpatrywane i szacowane pojedynczo, w odniesieniu do każdego z wyspecyfikowanych ryzyk (bez uwzględnienia innych czynników i rodzajów ryzyka), należy oszacować jako możliwe, umiarkowane na poziomie 20-30%. Natomiast w praktyce rzadko występują poszczególne wyspecyfikowane rodzaje ryzyka oddzielnie. Dlatego też należy ocenić jego skutki w ujęciu sumarycznym na poziomie umiarkowanym (przeciętnym). Dodatkowo należy podkreślić, że ryzyka te mogą wywołać wzrost kosztów, czyli ryzyko kosztów dodatkowych w rozumieniu ESA 95.⁸

- 9.2.** Zmiana wysokości stóp procentowych - ryzyko minimalne – obecna tendencja wykazywana, to decyzje o potencjalnej podwyżce podstawowych stóp procentowych. Związane one będą z ryzykiem wskazanym powyżej ryzykiem, w tym z inflacją. Zwykle decyzje te oscylują między 25 – 50 punktami bazowymi (co szacuje się jako 0,25 – 0,5%). Skutki finansowe ryzyka 5%.
- 9.3.** Ryzyko kursowe – oszacowane jako niskie. Można założyć, że zaopatrzenie w surowce i materiały będzie dokonywane na terytorium kraju. Należy jednak założyć wpływ zmian kursów

⁸ Za: Aneks II do ESA95 - Europejski System Rachunków Narodowych I Regionalnych we Wspólnocie wprowadzony w życie Rozporządzeniem Rady (WE) nr 2223/96 z dnia 25.06.1996 r.; Podręcznik deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych Implementacja ESA95 Edycja 2010, rozdział 6.5. za: http://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCcQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.w.pportal.pl%2Fumowa-ppp%2Fdoc_download%2F50-podrecznik-deficytu-i-dugu-sektora-instytucji-rzadowych-i-samorzadowych-implementacja-esa95.html%3Fcatid%3D49&ei=FIOyVOW1KYT9ywOkj4HYAw&usq=AFQjCNEJcBpgcgr1vhbbGuc25CLzFgqMZQ&bvm=bv.83339334,d.bGQ, 17.06.2016 r.

walut na ceny materiałów i surowców, zwłaszcza wobec tzw. brexitu. Skutki finansowe ryzyka mogą osiągnąć wskazany poziom z uwagi na znikome planowane zakupy poza granicami kraju, i wynikające stąd ryzyko wzrostu kursu walut. Skutki szacowane są na poziomie do 2%.

- 9.4.** Zmiany demograficzne – wahania w zakresie liczby ludności, pojawiające się zjawisko podaży pracy, ale potencjalnie możliwa sytuacja popytu na pracę. nie występuje wpływ zmian demograficznych na rynek pracy spowodowana skutkami zjawiska tzw. brexitu. Skutki finansowe ryzyka 0,5%.
- 9.5.** Zmiany związane z tempem wzrostu gospodarczego (wzrost, kryzys, recesja) – ryzyko oszacowane jako minimalne z uwagi na fakt, że polska gospodarka wykazuje powolny wzrost gospodarczy, ale nieznane są skutki decyzji o wyjściu z UE Wielkiej Brytanii i wpływu na jej na cykl koniunkturalny. Generalnie należy się spodziewać się lepszych wyników gospodarczych podmiotów w regionie w krótkim okresie czasu, mimo prognoz kształtowania się PKB na poziomie ok. 3%⁹ Skutki finansowe ryzyka 5%.
- 9.6.** Ryzyko spłat zobowiązań (dotrzymania harmonogramu spłaty kredytów) – partner prywatny winien posiadać wolę do spłaty zobowiązań, dokonywać jej na bieżąco, jedynym zagrożeniem jest możliwość wystąpienia ryzyk wskazanych jako recesja, zmiany legislacyjne, zmiana polityki, brak popytu na usługi. Skutki finansowe ryzyka 1%.
- 9.7.** Ryzyka podatkowe – 1%:
- 9.7.1.** VAT za wykonane roboty budowlane – ryzyko obejmujące obowiązek odprowadzenia podatku VAT od kosztów zakończonych robót budowlanych (modernizacyjnych), ryzyko to winien mitygować partner prywatny w sposób tradycyjny (kredytem bankowym) lub w inny sposób pozwalający mu na ograniczenie jego skutków,
- 9.7.2.** VAT należny od podmiotu publicznego - ryzyko obowiązku odprowadzenia przez partnera podatku VAT należnego za udostępnienie środka trwałego,
- 9.7.3.** brak możliwości odliczenia podatku VAT – ryzyko braku możliwości odliczenia podatku VAT objętego fakturami.
- Wybór schematu rozliczenia środków trwałych jest o tyle istotny, że będzie determinował sposób ich amortyzacji do celów podatkowych oraz kwestię konieczności rozliczenia przez Partnera prywatnego podatku VAT.
- 9.8.** Ryzyko zmiany stawek VAT – ryzyko oszacowane jako mało prawdopodobne na poziomie 0,5%. Ostatnie zmiany w obowiązującym prawie podatkowym utrzymały istniejącą górną stawkę podatku VAT na poziomie 23%.

Ryzyka związane z dostępnością:

- Uwaga,** ryzyka związane z dostępnością wiążą się z ograniczeniem lub z brakiem możliwości dostarczenia zakontraktowanej ilości i jakości usług (ryzyka 10.1. i 10.2.) - ryzyko oszacowane jako nieznaczne, minimalne na poziomie nie przekraczającym 5%. Partner prywatny powinien posiadać zdolność i doświadczenie do wykonania przedsięwzięcia i usług związanych z utrzymaniem przedmiotu umowy. Ryzyko to może wystąpić w sytuacji, kiedy wystąpi jedno, kilka lub wszystkie z ryzyk wskazanych w: grupie 7 – „ryzyko polityczne”, w grupie 8 – „ryzyka legislacyjne”, grupie 9 – „ryzyko makroekonomiczne i finansowe”. Należy ocenić skutki ryzyka na poziomie niskim.
- 10.3.** Wzrost kosztów wpływających na dostępność - ryzyko oszacowane jako możliwe, umiarkowane na przeciętnym poziomie (30-50%), nie przekraczające skutków finansowych na poziomie do 1%.

⁹ za: Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl/>, dostęp: 28.07.2016 r.

- 10.4. Sposób i jakość prac wpływających na realizację usług - ryzyko oszacowane jako nieznaczne i minimalnie oraz mało prawdopodobne (do 20%), a skutki finansowe na poziomie do 5%. Z uwagi na bardzo niskie prawdopodobieństwo (wynika ono z faktu występowania kar umownych, co generuje straty firmy) należy ocenić jego skutki na poziomie niskim.
- 10.5. Ryzyko wzrostu kosztów utrzymania - ryzyko oszacowane jako prawdopodobne, poważne (50-70%), z uwagi na niską inflację, skutki Brexita, zapowiedzi zmian w poziomie cen, należy ocenić jego skutki jako poważne, a skutki finansowe na poziomie 10% .
- 10.14. Ryzyko wystąpienia kar umownych i innych obciążeń nałożonych z tytułu niewłaściwego wywiązywania się z umowy - ryzyko oszacowane jako możliwe, umiarkowane (20-30%), rodzące skutki finansowe 12%. Przy założeniu, że partner prywatny winien posiadać zdolność i doświadczenie do wykonania przedsięwzięcia i usług utrzymania dróg, ale pod wpływem ryzyk wskazanych w grupie 11, czy też zaistnienia innych ryzyk, należy brać pod uwagę, że może nastąpić opóźnienie niezależne od partnera prywatnego.

Ryzyko regulacyjne/taryfowe:

- 11.1. Ryzyko wystąpienia zmian w regulacjach dotyczących systemów opłat w ramach danej dziedziny usług użyteczności publicznej, które mają wpływ na przedsięwzięcie jako całość lub na poszczególne elementy dostarczanej usługi - ryzyko oszacowane jako możliwe, na poziomie przeciętnym umiarkowanym (20-30%), jego skutki finansowe zostały oszacowane przez ekspertów na poziomie minimalnym 0,1%. Praktyka i prawo nie regulują tariff na świadczenie tego typu usług.

Ryzyko związane z popytem:

Uwaga do grupy ryzyk ujętych w **punkcie 14** – jedna z najistotniejszych grup ryzyka, jednakże ze względu na charakter przedsięwzięcia i przedmiotu świadczenia usługi, praktycznie ryzyko popytu jest ograniczone. Popyt na usługę jest determinowany potrzebą publiczną o charakterze społecznym, przyjętą do finansowania przez jednostkę samorządu terytorialnego, w tym przypadku Gminę. Utrzymanie budynku użyteczności publicznej – ośrodka kultury jest zadaniem własnym Gminy, wynikającym z art. 7 ustawy o samorządzie gminnym. Zapewnienie popytu na usługę z uwagi, że nie jest on odporny na konkurencję (co wynika z charakteru usługi), występuje na pewno cyklicznie, w zależności od rodzaju i charakteru imprez. Ryzyko oszacowane, jako umiarkowane na poziomie przeciętnym, ale mające istotny wpływ na sytuację finansową (ryzyko związane z przychodem) partnera prywatnego:

- 14.1. Pojawienie się konkurencji – ryzyko możliwe, umiarkowane (30-50%), ze skutkami finansowymi do 5%.
- 14.2. Cykliczność popytu - ryzyko możliwe, umiarkowane (30-50%), ze skutkami finansowymi 2%.
- 14.3. Zmiany cen – ryzyko możliwe, umiarkowane (30-50%), ze skutkami finansowymi 1%.
- 14.4. Pojawienie się nowych trendów rynkowych – ryzyko możliwe, umiarkowane (30-50%), ze skutkami finansowymi 1%.

Ryzyko związane z przychodem

- 15.2. Ryzyko związane ze zmianą w obowiązującym mechanizmie cenowym. Należy ocenić skutki ryzyka jako możliwe, na poziomie przeciętnym, umiarkowanym (20-30%), związane jest z poziomem inflacji oraz z polityką organów Gminy, musi zostać opisane w umowie dotyczącej PPP/koncesji. Skutki finansowe należy oszacować na poziomie nie wyższy niż 1% - 2%.
- 15.3. Ryzyko zmiany preferencji odbiorców finalnych – przy względnie stałym zapotrzebowaniu odbiorcy podstawowego (Gminy), istnieje rynkowa konieczność dopasowywania się do potrzeb odbiorców finalnych z ofertą imprez. Skutki ryzyka należy ocenić jako możliwe, na poziomie przeciętnym, umiarkowane (20-30%), a skutki finansowe należy oszacować na poziomie nie wyższym niż 1% - 2%.

- 15.4. Ryzyko związane ze zubożeniem społeczeństwa - ryzyko oszacowane jako możliwe, na umiarkowane, na poziomie przeciętnym (20-30%), ze skutkiem finansowym na poziomie 1%.

Ryzyko popytu na usługi

- 16.3. Ryzyko cykliczności popytu – jest związane zarówno z zasobnością społeczeństwa, ale również z zapewnieniem Gminie możliwości korzystania z pomieszczeń znajdujących się w kompleksie. Ryzyko może być ograniczone przez partnera prywatnego poprzez pobudzanie popytu (np. promocje, atrakcyjne imprezy). Należy ocenić skutki ryzyka jako możliwe, na przeciętnym poziomie umiarkowanym (20-30%), a skutki finansowe na poziomie nie przekraczającym 2%.
- 16.4. Ryzyko zmian cen wpływające na popyt – jest związane z korektą inflacyjną cen usług oferowanych rynkowo przez partnera prywatnego i możliwością ich korekty przez Gminę. Wiąże się ono z ryzykiem osiągnięcia zwrotu z inwestycji. Należy ocenić skutki ryzyka jako możliwej na średnim poziomie umiarkowanym (30-50%), a skutki finansowe na poziomie nie przekraczającym 1%.
- 16.5. Ryzyko zastosowanie przestarzałych technologii - jest związane wyłącznie z koniecznością dokonywania zmian podnoszących jakość usług, związanych z koniecznością dokonywania modernizacji, czy wymiany istniejących technologii. Należy ocenić skutki ryzyka jako możliwe, na przeciętnym poziomie umiarkowanym (20-30%), a skutki finansowe na poziomie nie przekraczającym 0,5%.

Ryzyko osiągnięcia zwrotu z inwestycji

- 17.1. Ryzyko uzyskania wynagrodzenia na poziomie pozwalającym odzyskać poniesione nakłady inwestycyjne oraz eksploatacyjne - ryzyko wieloaspektowe, na które składa się szereg czynników wymienionych powyżej. Przy założeniu, nieznacznych zmian społeczno-gospodarczych, oddziaływanie tego ryzyka należy ocenić jako możliwe, na umiarkowanym i przeciętnym poziomie (20-30%), jednakże wraz z pojawianiem się negatywnych tendencji gospodarczych ryzyko to będzie rosło i będzie znaczącym czynnikiem, oddziałującym na pozostałe rodzaje i grupy ryzyk. Początkowe skutki finansowe ryzyka należy ocenić na poziomie 0,5%-20%, przy założeniu istniejącego poziomu wzrostu gospodarczego.
- 17.2. Ryzyko osiągnięcia zysku operacyjnego – istota ryzyka tożsama z 17.1 – ryzyko możliwe, na poziomie umiarkowanym (30-50%) Początkowe skutki finansowe ryzyka należy ocenić na poziomie 0,5%-20%, przy założeniu istniejącego poziomu wzrostu gospodarczego.

IV. 5. Główne założenia do budowy matrycy ryzyk

Na podstawie rejestru ryzyka i po przeprowadzeniu analizy jakościowej, dokonano identyfikacji ryzyk kluczowych. Ryzyka kluczowe są tymi ryzykami projektu, które ze względu na potencjalne konsekwencje wystąpienia (wpływ) i prawdopodobieństwo, wymagają szczegółowej analizy. Za ryzyka kluczowe uznaje się takie ryzyka, którego wstępnie oszacowane konsekwencje (wpływ) i prawdopodobieństwo przekraczają pewien poziom, określony on został na schemacie 2 jako umiarkowane (możliwe) – poziom 4, poważne (prawdopodobne) poziom 6, poważne (krytyczne) poziom 9. Ryzyko kluczowe może zostać zdefiniowane jako takie, dla którego:

1. konsekwencja wystąpienia ryzyka została oceniona jako wysoka lub katastrofalna (wpływ ryzyka)

oraz

2. prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka zostało ocenione jako co najmniej możliwe.

Do ryzyk kluczowych, jak już powyżej wskazano, zalicza się często również ryzyka mające katastrofalne konsekwencje dla projektu, mimo że ich prawdopodobieństwo zostało oszacowane jako niskie (choć nie minimalne), zwłaszcza jeżeli nie istnieją sposoby skutecznej mitygacji takiego ryzyka.

Do ryzyk kluczowych nie zalicza się natomiast ryzyk mających katastrofalne konsekwencje dla projektu, ale których prawdopodobieństwo jest minimalne (stosowne założenia w tym zakresie przyjęto w części 3 niniejszego opracowania – s. 8-10). Matrycę ryzyk zbudowano z uwzględnieniem:

- dokonanego podziału na ryzyko budowy, ryzyko dostępności, ryzyko popytu,
- założenia, że występują ryzyka łączne budowy i dostępności (występujące podczas eksploatacji), to znaczy takie, które obejmują zarówno fazę budowy, jak i eksploatacji,
- czynników ryzyka,
- czynników mitygacji ryzyka (wskazaniem na nie, jak również zaprezentowaniem możliwych kierunków i działań zabezpieczenia się przed ryzykiem),
- wskazano źródła danych, które należy wziąć pod uwagę do wyceny ryzyka i jego monitoringu,
- alokacji ryzyk pomiędzy partnerów, służącej wskazaniu strony obciążonej większym procentowym udziałem ryzyka,
- wstępnej, jakościowej wyceny ryzyk ze wskazaniem potencjalnych trendów jako rosnących, malejących, uwzględniających wagę ryzyka,
- ilościową wycenę ryzyk z uwzględnieniem techniki Monte Carlo,
- oraz z wykorzystaniem punktowej oceny ryzyka bazującej na poniższej matrycy istotności ryzyk:

Schemat 2. Matryca oceny istotności ryzyka

Wpływ	POZIOM ISTOTNOŚCI RYZYKA (wpływ x prawdopodobieństwo)			
	Wysoki (3)	Średni (2)	Niski (1)	
Wysoki (3)	Umiarkowane 3	Poważne 6	Poważne 9	
Średni (2)	Umiarkowane 2	Umiarkowane 4	Poważne 6	
Niski (1)	Nieznaczące 1	Umiarkowane 2	Umiarkowane 3	
	Niskie (1)	Średnie (2)	Wysokie (3)	Prawdopodo- bieństwo

Punktowa ocena ryzyka umożliwia uporządkowanie rodzajów ryzyka wg ich wagi lub kryteriów matrycy punktowej oceny ryzyka. Metoda ta umożliwia hierarchizację działań podejmowanych w celu zmniejszenia ryzyka:

1. Ryzyka znajdujące się w prawym, górnym rogu (kolor czerwony na schemacie 2) wymagają pilnej uwagi podmiotu. Oznaczają one ryzyko poważne poziom 6 (prawdopodobieństwo 50% - 70%), poważne - krytyczne poziom 9 (prawdopodobieństwo powyżej 70%).

2. Ryzyka znajdujące się w środku matrycy (kolor żółty na schemacie 2) należy rozpoznać i monitorować. W pewnych wypadkach (zwłaszcza dla poziomu 3 i 4), podmiot może podjąć dalsze działania. Oznaczają one możliwe ryzyko wystąpienia czynnika:
 - a. umiarkowane – poziom 3 (prawdopodobieństwo 30-50%) ,
oraz
 - b. umiarkowane – poziom 4 (prawdopodobieństwo 30-50%).
3. Ryzyka znajdujące się w lewym, dolnym rogu (kolor zielony na schemacie 2) to najniższe zagrożenie dla podmiotu (prawdopodobieństwo nieznaczne do 20%).

Dla analizowanego przedsięwzięcia ustalono, z wykorzystaniem metod punktowej i DELPHI, wpływ i prawdopodobieństwo, które to pozwoliły określenie istotności poszczególnych ryzyk. Zestawienie poziomu istotności ryzyka w układzie matrycy istotności ryzyka zaprezentowano na schemacie 3. Zgodnie z wskazanym podejściem metodycznym analizie i ocenie poddano ryzyka ujęte w tabeli 4.3. (rejestr ryzyk).

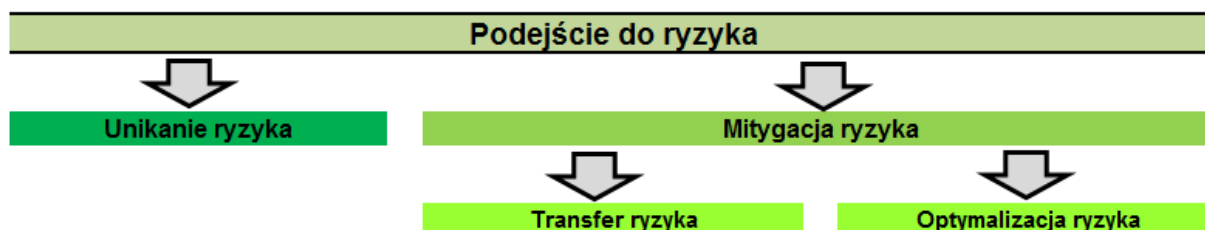
Schemat 3. Matryca oceny istotności ryzyka przedsięwzięcia „GOK w Przecławiu”

Wpływ	Poziom istotności ryzyka		
	Wysoki	Średni	Niski
Wysoki	UMIARKOWANE (30%-50%)	POWAŻNE (50%-70%)	POWAŻNE - KRYTYCZNE (POWYŻEJ 70%)
			1.12.
Średni	UMIARKOWANE (20%-30%)	UMIARKOWANE (30%-50%)	POWAŻNE (50%-70%)
	1.13	2.4.	1.10.
	2.27	2.26	1.11.
	2.30	4.12	2.1.
	3.9	4.13	3.3.
	4.7	7.2.	8.1.
	9.6	10.3.	10.5.
		14.1.	
		14.2.	
		14.3.	
Niski	NIEZNACZNE (do 20%)	UMIARKOWANE (20%-30%)	UMIARKOWANE (30%-50%)
	4.15	2.10	
	10.4.	9.2	
		9.3	
		9.4	
		9.5	
		9.7	
		9.7.1	
		9.7.2	
		9.7.3	
		9.8	
		10.14.	
		11.1	
		15.2.	
		15.3	
		15.4	
		16.2	
		16.4	
		17.1.	
Niskie		Średnie	Wysokie
			Prawdopodobieństwo

Identyfikacja czynników mitygacji ryzyka

Na podstawie rejestru ryzyk (tabela 4.3.) oraz matrycy istotności ryzyk (schemat 3) przyjęto założenie, że każde ze zidentyfikowanych ryzyk, w szczególności ryzyk kluczowych (zwłaszcza ryzyk oznaczonych jako poważne lub kluczowe) powinno zostać przeanalizowane z punktu widzenia możliwości ograniczenia ryzyka (instrumenty, narzędzia, procedury) i wskazania na źródła danych wykorzystywane w tym procesie. W stosunku do większości ryzyk dostępne są dwa podstawowe podejścia ograniczania ryzyka – unikanie ryzyka i mitygacja ryzyka, co zostało przedstawione na schemacie 4.

Schemat 4. Podejścia do mitygacji ryzyka

Unikanie ryzyka polega na takim podejściu do projektu/przedsięwzięcia, aby całkowicie wyeliminować dane ryzyko. O ile w stosunku do niektórych ryzyk całkowite uniknięcie ryzyka może być możliwe (ze względu na czynniki je wywołujące, czy też brak jego wystąpienia), o tyle większości ryzyk projektu, zwłaszcza ryzyk kluczowych, nie można wyeliminować, ponieważ są one nieodłącznym elementem inwestycji. Należy ocenić możliwość mitygacji ryzyka, czyli dokonanie jego ograniczania poprzez częściowy transfer na podmioty trzecie i/lub działania optymalizujące poziom ryzyka. W tabeli 4.5. zaproponowano podejście w tym zakresie.

Wycena konsekwencji ryzyk - podsumowanie

W ramach wyceny konsekwencji ryzyk dokonano kwantyfikacji (określenia w wartościach liczbowych) zarówno ryzyk punktowych (polegających na wystąpieniu niespodziewanych kosztów, np. awaria), jak i ryzyk ciągłych. Ponadto koniecznym jest dokonanie wyceny konsekwencji ryzyka, czego wyrazem jest lista wartości prawdopodobieństw przyporządkowanych do poszczególnych wartości zidentyfikowanych konsekwencji ryzyka. Jej wyniki przedstawiono w tabeli 4.3. oraz w matrycy **oceny istotności ryzyka** (schemat 3). **Dodatkowo dla kluczowych ryzyk, tj. dla** ryzyk oznaczonych jako poważne lub kluczowe (poziom 6 i 9), przeprowadzono analizę zgodnie z procedurą metody Monte Carlo.

Analiza metodą Monte Carlo

Analiza ilościowa ryzyka pozwala na ocenę wpływu zidentyfikowanych ryzyk na cele projektu. Dla ryzyk 1.12, 1.10, 1.11, 2.1, 3.3, 8.1 przyjęto jako bazę odniesienia ogólne koszty wybudowania obiektu „GOK w Przecławiu” na poziomie 23.000.000 zł. Co oznacza, że wycena konsekwencji będzie wypadkową kosztu budowy obiektu i prawdopodobieństwa wystąpienia ryzyka. Dla ryzyka 10.5 przyjęto do wyceny konsekwencji kwotę utrzymania podobnego obiektu w wysokości 900.000 zł rocznie.¹⁰

¹⁰ Dane ustalono w odniesieniu do podobnego obiektu w województwie zachodniopomorskim w formie wywiadu.

Tabela 4.4. Macierz kwantyfikacji ryzyk

Ryzyko	Wycena konsekwencji ryzyka w zł	Prawdopodobieństwo wystąpienia
1.12.	1.150.000	5%
1.10.	1.150.000	5%
1.11.	1.150.000	5%
2.1.	2.300.000	10%
3.3.	1.150.000	5%
8.1.	230.000	1%
10.5.	90.000	10%
Łączna wartość oczekiwana ryzyka	7.230.000	X

W wyniku przeprowadzonego badania z użyciem podejścia Monte Carlo oszacowano maksymalną łączną wartość oczekiwaną ryzyka na poziomie 7.230.000 zł. Jest to najprostszy sposób wyliczenia budżetu rezerwowego dla ryzyka projektu, ale bufor finansowy wyznaczony, jako funkcja prawdopodobieństwa ryzyka, znacznie zawyżyłby budżet przedsięwzięcia. Mimo, że znana jest łączna wartość oczekiwana ryzyka, to nie pozwala nam ona na określenie poziomu pewności nieprzekroczenia budżetu pomimo, że znamy prawdopodobieństwa wystąpienia każdego z ryzyk.

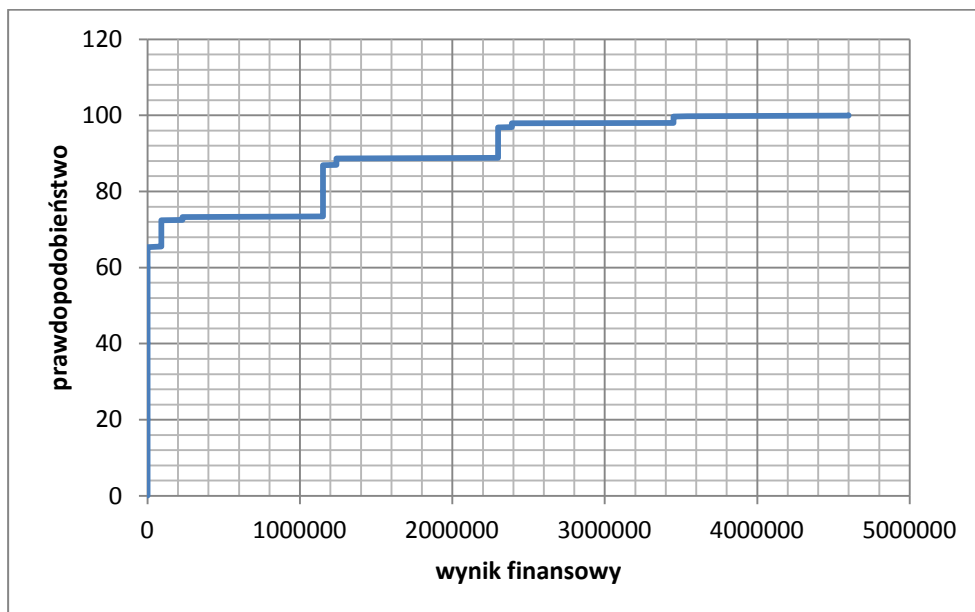
Procedura metody Monte Carlo pozwala na oszacowanie wartości prawdopodobieństwa, które zaprezentowano w tabeli 4.5.

Tabela 4.5. Założenia i wyniki procedury kwantyfikacji ryzyka metodą Monte Carlo

Opis ryzyka	Prawdop.	Skutek (Koszt)	Poziom	LOS()	SKUTEK
Zagrożenie nr 1.12.	0,05	1 150 000	57 500	0,093819	
Zagrożenie nr 1.10.	0,05	1 150 000	57 500	0,407612	
Zagrożenie nr 1.11.	0,05	1 150 000	57 500	0,030147	1 150 000
Zagrożenie nr 2.1.	0,10	2 300 000	230 000	0,203978	
Zagrożenie nr 3.3.	0,05	1 150 000	57 500	0,098415	
Zagrożenie nr 8.1.	0,01	230 000	2 300	0,566708	
Zagrożenie nr 10.5.	0,10	90 000	9 000	0,492149	
			471300		1 150 000

Wygenerowano maksymalną liczbę 1000 scenariuszy dla projektu, a osiągnięte wyniki przedstawia wykres skumulowanego prawdopodobieństwa oznaczony jako schemat 5.

Schemat 5. Skumulowane prawdopodobieństwo i skutki finansowe ryzyka dla projektu „GOK w Przecławiu”

Interpretacja wyniku:

Na osi x znajdują się koszty ryzyka dla poszczególnych scenariuszy (liczba wygenerowanych - 1000). Na osi Y liczebność populacji scenariuszy, liczona w procencie (udziale) wszystkich możliwych sytuacji. Najkorzystniejszy scenariusz zakłada, że ryzyko projektu wyniesie 0 zł, a najbardziej niekorzystny wydatek w wysokości około 4.600.000 zł.

Matryca ryzyk

Na podstawie analizy ilościowej i jakościowej (w oparciu o podejście wskazane w pozycji 15 załącznika 1) ustalono poniższą Matrycę ryzyk (tabela 4.6.) dla analizowanego przedsięwzięcia - „GOK w Przecławiu”, która stanowi wynikową ocenę wpływu ryzyka na realizację projektu.

Tabela 4.6. Matryca ryzyk rozszerzona o wycenę ryzyk, alokację ryzyk, uwzględniająca ryzyka kluczowe „GOK w Przecławiu”

L.p. rejestru ryzyk	Ryzyko	Opis elementów ryzyka	Czynniki mitygacji ryzyka	Źródła danych do wyceny i monitorowania ryzyka	Alokacja ryzyk*	Wstępna wycena ryzyka **
Grupa ryzyka przygotowania przedsięwzięcia						
1.	Ryzyka związane z przygotowaniem przedsięwzięcia	1.10. ryzyko braku partnerów w PPP/koncesjonari uszy	1.10. skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 9, 10,11, 13, 18, 19 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania; dobre/rzetelne i komunikatywne przygotowanie umowy i czynności przetargowych	procedury własne partnera publicznego; przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania	Publi.	poważne ! (50 – 70%)
		1.11. ryzyko postępowania o udzielenie koncesji	1.11. skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 9, 10,11, 13, 14, 18, 19 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania; dobre/rzetelne i komunikatywne przygotowanie umowy i czynności przetargowych	procedury własne partnera publicznego; przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania	Publi.	poważne ! (50 – 70%)
		1.12. ryzyko braku oferenta	1.12. skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 9, 10,11, 13, 14, 18, 19 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania; dobre/rzetelne i komunikatywne przygotowanie umowy i czynności przetargowych, rozważenie możliwości zawiązania spółki SPV do celów budowy	procedury własne partnera publicznego; przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania	Publi.	krytyczne ! (powyżej 70%)
		1.13. ryzyko wpływu PPP na dług publiczny i na deficyt budżetowy	1.13. skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 11 i 12 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania; czynności sprawdzające, monitorujące zapisane w ramach umowy o PPP mające na celu analizę wykonania przedmiotu umowy, jak również mające na celu sprawdzenie sytuacji finansowej partnera prywatnego w trakcie trwania umowy, monitoring	procedury własne partnera publicznego; przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania, informacje udostępnione przez podmiot prywatny,	Publi.	umiarkowane ↓ (20 - 30%)

			rozliczenia środków przeznaczonych na wkład własny partnera prywatnego pochodzących od podmiotu trzeciego (refinansowanie), wdrożenie czynności zapewniających w ramach audytu wewnętrznego	BIP, newslettery dotyczące praktyki finansów publicznych,		
Grupa ryzyka budowy						
2.	Ryzyka związane z budową	2.1. opóźnienie w zakończeniu robót budowlanych	2.1. monitoring, controlling realizacji usługi, czynności zapewniające w audycie, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 1, 2, 3, 6 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania;	procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania,	Pryw.	poważne ! (50 – 70%)
		2.4. wzrost kosztów związanych ze wzrostem cen materiałów	2.4. działania zabezpieczające, kupno opcji, zabezpieczenie pozycji walutowej, umowa bankowa dotycząca możliwości zwiększenia wielkości kredytu, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 6, 7, 8, 11, 13, 14 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania;	procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania,	Pryw.	umiarkowane ↓ (30-50%)
		2.10. ryzyko konieczności dokonania prac dodatkowych	2.10. ubezpieczenie ryzyka, skorzystanie z informacji wskazanych w punkcie 14 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania;	procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania,	Pryw.	umiarkowane ↓ (20 - 30%)
		2.26. ryzyko refinansowania	2.26. wdrożenie procedur monitoringu prawidłowego przygotowania dokumentacji do celów rozliczenia, pozyskanie kredytu pomostowego przeznaczonego na sfinansowanie przejściowych niedoborów środków finansowych związanych z oczekiwaniem na refinansowanie, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 2, 3, 5, 6, 8 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania;	procedury własne partnera prywatnego, informacje bankowe, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania,	Pryw.	umiarkowane ↑ (30-50%)

		2.27. ryzyko utraty płynności	2.27. pozyskanie kredytu pomostowego przeznaczonego na sfinansowanie przejściowych niedoborów środków finansowych związanych z oczekiwaniem na refinansowanie, monitoring sytuacji finansowej, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 2, 3, 5, 6, 8, 14 zestawienia wskazanego w punktach IV.6 opracowania;	informacje bankowe, procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania,	Pryw.	umiarkowane ↓ (20 - 30%)
		2.30. działania zaniechania inżyniera kontraktu	2.30. ubezpieczenie ryzyka, monitoring, controlling realizacji usługi, kary zapisane w kontrakcie, skorzystanie z informacji wskazanych w punkcie 14 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania;	informacje ubezpieczeniowe, procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania	Pryw.	umiarkowane ↓ (20 - 30%)
3.	Ryzyka związane z przygotowaniem przedsięwzięcia	3.3. Ryzyko braku wykonawców / partnerów	3.3.dobrze przygotowana oferta, wykorzystanie wzorców (dobrych praktyk), ubezpieczenie, skorzystanie z informacji wskazanych w punkcie 14 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania;	procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania	Pryw.	poważne ! (50 – 70%)
		3.9. siła wyższa	3.9. analiza danych wskazanych w punkcie 1, podjęcie bieżących czynności zabezpieczenia budowy, ubezpieczenie, skorzystanie z informacji wskazanych w punkcie 14 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania;	procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania	Pryw.	umiarkowane ↓ (20-30%)
4.	Ryzyka związane z dostępnością nakładów na	4.7. pojawienie się konkurencji	4.7. analiza rynku, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 13, 14, 16, 18, 19 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania	procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie	Pryw.	umiarkowane ↓ (20 - 30%)

	realizację przedsięwzięcia	4.12. ryzyko utraty zdolności do wywiązywania się ze zobowiązań partnera prywatnego 4.13. ryzyko refinansowania	4.12. wcześniejsze zabezpieczenie pozycji finansowej, wykorzystanie instrumentów dłużnych lub gwarancji, wdrożenie procedur monitoringu sytuacji finansowej, zastosowanie instrumentów finansowych, controlling procedur, zarządzanie logistyczne, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 3, 5, 6, 8, 12, 14 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania; 4.13. wdrożenie procedur monitoringu prawidłowego przygotowania dokumentacji do celów rozliczenia, pozyskanie kredytu pomostowego przeznaczonego na sfinansowanie przejściowych niedoborów środków finansowych związanych z oczekiwaniem na refinansowanie, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 2, 3, 5, 6, 8 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania;	IV.6 opracowania procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania procedury własne partnera prywatnego, informacje bankowe, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania	Pryw. Pryw.	umiarkowane↓ (30-50%) umiarkowane↑ (30-50%)
Grupa ryzyk łącznych (budowy i dostępności, czyli związanych z eksploatacją)						
7.	Ryzyko polityczne	7.2. ryzyko wystąpienia zmian w istniejącej polityce, której kierunki związane są z rozwojem przedsięwzięć realizowanych w ramach PPP	7.2. ryzyko trudne do mitygacji, tworzenie rezerw, monitoring, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 15, 16, 17, 18, 19 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania;	procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania	Pryw.	umiarkowane↑ (30-50%)
8.	Ryzyka legislacyjne	8.1. ryzyko wystąpienia zmian w przepisach prawa mających wpływ	8.1. ryzyko trudne do mitygacji, tworzenie rezerw, monitoring, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 15, 16, 17, 18, 19 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6	procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie	Pryw.	poważne ↑ ! (50-70%)

		na realizację przedsięwzięcia w ramach PPP	opracowania;	IV.6 opracowania		
9.	Ryzyko makroekonomiczne i finansowe	9.2. zmiana wysokości stóp procentowych 9.3. ryzyko kursowe 9.4. zmiany demograficzne 9.5. zmiany związane z tempem wzrostu gospodarczego (wzrost, kryzys, recesja) 9.6. ryzyko spłat zobowiązań (dotrzymania harmonogramu spłaty kredytów) 9.7. ryzyka podatkowe (grupa)	Dotyczy pozycji 9.2 - 9.3 : - skorzystanie z bankowych transakcji zabezpieczających, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 13, 14, 16, 18, 19 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania; 9.4. monitoring wpływu zmian demograficznych i rynku pracy; 9.5. monitoring, wcześniejsze skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 4, 6 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania; 9.5. przygotowanie na zmiany, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 3, 6, 7, 8, 13, 14, 15 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania; 9.6. analiza sytuacji finansowej, controlling finansowy; skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 2, 3, 6, 7, 8, 13, 14, 15, 16, 17 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania; 9.7. uzyskanie indywidualnej interpretacji podatkowej, wcześniejsze skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 6, 15, 16, 17 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania, wystąpienie o	procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania, analiza doświadczeń procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania, procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania, procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 , procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie	Pryw. Pryw. Pryw. Pryw. Pryw. Pryw.	umiarkowane ↑ ! (20-30%) umiarkowane ↑ ! (20-30%) umiarkowane ↓ ! (20-30%) umiarkowane ↓ ! (20-30%) umiarkowane const. (20-30%) umiarkowane ↑ ! (20-30%)

		9.8. ryzyko zmiany stawek podatku VAT	indywidualną interpretację podatkową, 9.8. dla podmiotu publicznego – monitoring zmian w obowiązującym prawie i utworzenie rezerwy budżetowej; dla podmiotu prywatnego – zawarcie zapisów dotyczących zmian stawki podstawowej VAT w umowie PPP, wcześniejsze skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 6, 15, 16, 17 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania, wystąpienie o indywidualną interpretację podatkową;	IV.6 opracowania, analiza doświadczeń (interpretacji), procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania, analiza doświadczeń (interpretacji),	Pryw.	umiarkowane ↓ (20-30%)
Grupa ryzyka dostępności						
10.	Ryzyka związane z dostępnością	10.3. wzrost kosztów wpływających na dostępność 10.5. koszty utrzymania (operacyjne, wyższe od zakładanych) 10.14. ryzyko wystąpienia kar umownych i innych obciążeń nałożonych z tytułu niewłaściwego wywiązywania się z umowy	10.3. tworzenie rezerw, monitoring realizacji umowy PPP, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 6, 15, 16, 17 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania 10.8. tworzenie rezerw, monitoring cen rynkowych, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 6, 15, 16, 17 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania 10.14. ubezpieczenie, monitoring realizacji umowy PPP	procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania procedury własne partnera prywatnego,	Pryw. Pryw. Pryw.	umiarkowane (30-50%)↓ ! poważne (50-70%)↓ ! umiarkowane (20-30%) ↓ !
11.	Ryzyko	11.1. ryzyko	11.1. ryzyko trudne do mitygacji, tworzenie	procedury własne	Pryw.	umiarkowane

	regulacyjne /taryfowe	wystąpienia zmian w regulacjach dotyczących systemów opłat w ramach danej dziedziny, które mają wpływ na przedsięwzięcie jako całość lub na poszczególne elementy dostarczanej usługi	rezerw, monitoring, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 6, 13, 15, 16, 17 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania	partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania		(20-30%) ↑↓!
Grupa ryzyka popytu						
14.	Ryzyko związane z popytem	14.1. pojawienie się konkurencji 14.2. cykliczność popytu 14.3. zmiany cen 14.4. pojawienie się nowych trendów rynkowych	14.1. monitoring, analiza działań, zastosowanie strategii promocyjnej, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 3, 6, 13, 15, 16, 17 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania 14.2. analiza kształtowania popytu i czynników je kształtujących, tworzenie rezerw, działania promocyjne, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 3, 6, 13, 15, 16, 17 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania 14.3. tworzenie rezerw, zapisy umowy o PPP, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 3, 6, 13, 15, 16, 17, 18 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania; 14.4. podjęcie działań dostosowawczych, badania marketingowe, działania promocyjne, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 3, 6, 13, 15, 16,	działania 14.1-14.4.: procedury własne partnera prywatnego, monitoring, analizy w oparciu o dane rynkowe, badania marketingowe, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania	Pryw. Pryw. Pryw. Pryw.	umiarkowane (30-50%)↑↓ umiarkowane (30-50%)↑↓ umiarkowane (30-50%)↑↓ umiarkowane (30-50%)↑↓

			17 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania;			
15.	Ryzyko związane z przychodem	15.2. zmiany w obowiązującym mechanizmie cenowym 15.3. zmiany preferencji odbiorców finalnych 15.4. zubożenie społeczeństwa	15.2. tworzenie rezerw, zapisy umowy o PPP, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 2, 3, 5, 6, 13 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania; 15.3 monitoring, analiza działań, badania marketingowe, zastosowanie strategii promocyjnej, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 2, 3, 5, 6, 13 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania; 15.4 ryzyko trudne do mitygacji, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 2, 3, 5, 6, 13 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania;	działania 15.2-15.4.: procedury własne partnera prywatnego, monitoring, analizy w oparciu o dane rynkowe, badania marketingowe, analiza informacji i prognoz bankowych i NBP, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania	Pryw. Pryw. Pryw.	umiarkowane (30-50%)↓ umiarkowane (30-50%)↓ umiarkowane (30-50%)↓
Grupa ryzyka eksploatacyjnego						
16.	Ryzyko popytu na usługi	16.2. cykliczność popytu 16.3. zmiany cen wpływające na popyt 16.4. zastosowanie przestarzałych technologii,	16.2. analiza kształtowania popytu i czynników je kształtujących, tworzenie rezerw, działania promocyjne, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 3, 6, 13 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania; 16.3. monitoring, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 3, 6, 13 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania; 16.4. zmiany w zastosowanych technologiach, ulepszenia, skorzystanie z informacji wskazanych w punktach 13 zestawienia wskazanego w punkcie IV.6 opracowania;	działania 16.2-15.4.: procedury własne partnera prywatnego, przykładowe źródła wskazane w punkcie IV.6 opracowania	Pryw. Pryw. Pryw.	umiarkowane (20-30%) ↓ umiarkowane (30-50%)↓ umiarkowane (20-30%)↑ !

Podsumowanie - zgodnie z art. 18 a. ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym zobowiązania wynikające z umów o partnerstwie publiczno-prywatnym nie wpływają na poziom państwowego długu publicznego oraz deficyt sektora finansów publicznych w sytuacji, gdy partner prywatny ponosi ryzyko budowy oraz ryzyko dostępności lub ryzyka popytu. Ze sporządzonej matrycy ryzyk można wyciągnąć wniosek w sposób jednoznaczny, **że partner prywatny ponosi:**

- ⇒ ryzyko konstrukcyjne, czyli ryzyko budowy i ryzyko popytu w całości,
- ⇒ ryzyko dostępności (w ograniczonym zakresie ponosi je również partner publiczny i dotyczy ono głównie zmiany parametrów makroekonomicznych, zachowania oczekiwanej jakości, standardów, czy też kar umownych, a partner prywatny ponosi je niemalże w całości; ryzyko to jest współdzielone).

IV.6. Zestawienie niezbędnych danych/informacji – źródła pozyskiwania

1. Serwisy pogodowe np. <http://www.yr.no/>
2. Serwisy finansowe banków wybranych banków oraz raporty analityczne tworzone przez banki, np. Raport analityczny banku PeKaO SA. dotyczący prognoz rynku walutowego <http://biznes.onet.pl/waluty/wiadomosci/pekao-usd-bedzie-kosztowal-3-90-zl-na-koniec-roku-najwiecej-od-2009-r/pprh0>
3. Wysokość stóp procentowych, inflacji i oczekiwań zmian, polityka pieniężna, polityce finansowej, rynku pracy, <http://www.nbp.pl>
4. Materiały dotyczące zmian demograficznych, GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY Departament Badań Demograficznych i Rynku Pracy <http://stat.gov.pl/>
5. Serwisy walutowe, np. <http://finanse.wp.pl/waluty.html?ticaid=11755d;>
6. Serwisy ekonomiczne, np. <https://www.mbank.pl/serwis-ekonomiczny/>
7. Informacje o zarządzaniu ryzykiem cen surowców – możliwe jako minimalizacja ryzyka - kupno usługi bankowej, np. forward, transakcje zamiany cen towarów (SWAP Towarowy), strategie opcyjne – złożenia opcji towarowych.
8. Informacje o usługach bankowych – kupno opcji walutowych, zabezpieczenie się przed ryzykiem, itp.
9. Umowa wzorcowa dotycząca PPP np. http://www.ppp.gov.pl/Publikacje/Strony/Dokumentacja_wzorcowa.aspx
10. Dokumentacja wzorcowa PPP - <http://www.ppp.gov.pl/Strony/home.aspx>
11. Dobre praktyki w PPP np. <http://www.dobrepraktykippp.eu/>
12. Projekcje i symulacje finansowe – materiał zlecony lub wykonany wewnątrz instytucji partnera prywatnego
13. Analiza rynku – np. GUS, dokumenty zlecone
14. Analiza rynku ubezpieczeniowego – instrumenty zabezpieczające przed ryzykiem, wykorzystanie instytucji brokera lub doradcy finansowego
15. BIP – biuletyn informacji publicznej
16. Strony Ministerstwa Finansów, np. <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow>
17. Strony Sejmowe, np. <http://www.sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/proces.xsp>
18. Strony Urzędu Zamówień Publicznych, np. <https://www.uzp.gov.pl/>
19. Strony UOKiK, np. <https://www.uokik.gov.pl/>

5. REKOMENDACJE

1. Konieczne jest dołożenie najwyższych starań dotyczących przygotowania dokumentacji ze strony partnera publicznego, ten czynnik ryzyka można właśnie złagodzić, a wręcz sprowadzić do ryzyka minimalnego dokładając starań w zakresie terminowości, jakości, kompletności dokumentacji.
2. Rekomenduje się przygotowanie wzoru umowy PPP uwzględniającego kompletną listę obowiązków, praw i kar, dotyczącą obydwu stron.
3. Należy rozważyć możliwość zapisania w umowie wariantu polegającego na utworzeniu spółki celowej, jako czynnika mitygacji ryzyka braku oferenta.
4. Należy również ująć takie czynniki, jak:
 - 4.1. zasady monitoringu jakości i dobrego wywiązywania się z umowy PPP,
 - 4.2. zasady monitoringu sytuacji partnera prywatnego celem minimalizacji ryzyka związanego z obciążeniem budżetu Gminy,
 - 4.3. zasady zakończenia trwania umowy o PPP,
 - 4.4. zasady dotyczące przedterminowego rozwiązania umowy o PPP,
 - 4.5. zasady dotyczące zmiany charakteru umowy o PPP i przyczyn tej zmiany, ponieważ mogą one powodować zmiany w klasyfikacji środka trwałego.
5. Rekomenduje się wystąpienie o indywidualną interpretację podatkową przez podmiot prywatny związaną z podatkiem VAT i podatkiem dochodowym.
6. W przypadku kontraktu długoterminowego należy uwzględnić możliwość indeksacji (lub też nie) opłat i płatności za wykorzystanie przedmiotu umowy.
7. Rekomenduje się zawarcie regulacji w umowie dotycząca zmian w podatku VAT.
8. Ponieważ całkowity zakres ryzyka wyznaczony jest niepewnością uzyskania wynagrodzenia na poziomie pozwalającym odzyskać poniesione nakłady inwestycyjne oraz eksploatacyjne, formułuje się rekomendację dotyczącą stałego wpływu ryzyk na funkcjonowanie podmiotu. Rekomendację tą formułuje się, gdyż przedmiot umowy dotyczy znacząco długiego horyzontu czasu, a dzisiejsze otoczenie wykazuje burzliwe i nieprzewidywalne zmiany. Konieczne jest posiadanie przez podmiot prywatny systemu monitoringu zmian i tendencji w otoczeniu, a zwłaszcza tych zmian, które będą miały znaczący wpływ na warunki makroekonomiczne i samą realizację przedsięwzięcia
9. Jednostka samorządu terytorialnego (w przypadku przedsięwzięcia Gmina Kołbaskowo) winna podjąć decyzję dotyczącą sposobu konstrukcji zamówienia publicznego w trybie koncesji dla rekomendowanego wariantu. Ponadto powinna przyjąć elastyczną politykę w stosunku do potencjalnego partnera w zakresie wykorzystania przedmiotu partnerstwa. Brak elastycznego podejścia w tym zakresie spowoduje zwiększenie ryzyka pozyskania partnera.

ZAŁĄCZNIK 1.

1. Materiały wykorzystane w celu przygotowania opracowania:
2. Aneks II do ESA95 - Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych we Wspólnocie wprowadzony w życie Rozporządzeniem Rady (WE) nr 2223/96 z dnia 25.06.1996 r.;
3. Decyzja Eurostatu z 11 lutego 2004 r. nr 18/2004
4. Dokumentacja wzorcowa - Przykładowa matryca ryzyk. Dokument dostępny https://www.ppp.gov.pl/Aktualnosci/Documents/Matryca_ryzyk_ppp.pdf dostęp: 30.05.2016 r.
5. Głębicka E., Zwolnienie z opodatkowania VAT dostawy nieruchomości, za: <http://www.pkfpolska.pl/zwolnienie-opodatkowania-vat-dostawy-nieruchomosci-2855>, dostęp: 29.06.2016 r.
6. Główny Urząd Statystyczny, <http://stat.gov.pl/>, dostęp: 28.07.2016 r.
7. Herbst I., Jadach-Sepiolo A., Analiza stanu prawnego w zakresie realizacji projektów w formule PPP PARP, Warszawa 2012
8. Herbst I., Jadach-Sepiolo A., Analiza stanu prawnego w zakresie realizacji projektów w formule PPP, PARP, Warszawa 2012, za: <http://www.parp.gov.pl/files/74/81/545/14435.pdf>, dostęp: 29.06.2016 r.
9. Herbst I., Jadach-Sepiolo A., Raport z analizy danych zastanych na potrzeby projektu pn. Analiza potencjału podmiotów publicznych i przedsiębiorstw do realizacji partnerstwa publiczno-prywatnego. PARP, Warszawa 2012
10. Herbst I., Mysiorski B., Starczewski M., Zysnarski J., Krótki podręcznik metodyki analizy ryzyka i komparatora PPP, PARP, Warszawa 2015
11. Hertz D.B.: Risk Analysis in Capital Investment. „Harvard Business Review” 1964.
12. <http://dotproject.net.pl/node/227>, dostęp: 29.06.2016 r.
13. Knight F.H.: Risk, Uncertainty and Profit. Schaffner&Marx, Boston 1921.
14. Kwak Y.H., Ingall L.: Exploring Monte Carlo Simulation Applications For Project Management, „Risk Management” 2007, Vol. 9.
15. Metodologia tworzenia analiz ryzyka w projektach PPP i ich podziału pomiędzy dostawcami finansowania, dostawcami i odbiorcami projektu. Opracowanie Platformy Partnerstwa Publiczno-Prywatnego zrealizowane i sfinansowane w ramach projektu WND-POPT.03.01.00-00-073/08 z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013.
16. Metropolis N., Ulam S.: The Monte Carlo Method, „Journal of the American Statistical Association” 1949, Vol. 44, No. 247.
17. Niebieska Księga. Infrastruktura Drogowa. Ministerstwo Infrastruktury. Warszawa 2008.
18. Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego. Rządowe Centrum Bezpieczeństwa, Warszawa 2013
19. Partnerstwo Publiczno-Prywatne. Poradnik. Red. B. Korbus, A. Panasiuk, Urząd Zamówień Publicznych, Warszawa 2010.
20. Podręcznik deficytu i długu sektora instytucji rządowych i samorządowych Implementacja ESA95 Edycja 2010, rozdział 6.5. za:

http://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CCcQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.ppportal.pl%2Fumowa-ppp%2Fdoc_download%2F50-podrecznik-deficytu-i-dugu-sektora-instytucji-rzadowych-i-samorzadowych-implementacja-esa95.html%3Fcatid%3D49&ei=FIOyVOW1KYT9ywOkj4HYAw&usg=AFQjCNEJcBpgcgr1vhbbGuc25CLzFgqMZQ&bvm=bv.83339334,d.bGQ, dostęp: 17.05.2016 r.

21. Projekt PPP od A do Z. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Warszawa 2012
22. Przykładowa matryca ryzyk dla projektu pn. Program przebudowy i utrzymania dróg wojewódzkich realizowany w formule PPP. Dokument dostępny na Platformie Partnerstwa Publiczno-Prywatnego, http://www.ppp.gov.pl/Publikacje/Strony/Dokumentacja_wzorcow_a.aspx, dostęp: 30.05.2016r.
23. Przykładowy wykaz ryzyk dotyczący projektu PPP w sektorze ochrony zdrowia (zaprojektowanie, budowa, finansowanie i zarządzania budynkiem szpitala). Dokument dostępny na Platformie Partnerstwa Publiczno-Prywatnego https://www.ppp.gov.pl/Aktualnosci/Documents/20141106_wykaz_ryzyk.pdf dostęp: 30.05.2016 r.
24. Raport prezentujący opis ścieżki przygotowania i realizacji projektu hybrydowego pn. „Kompleks mineralnych basenów w Solcu-Zdroju” http://www.ppp.gov.pl/Publikacje/Documents/00_opis_sciezki_solec_listopad2012.pdf dostęp: 30.05.2016 r.
25. Raport z analiz przedrealizacyjnych dla projektu "Budowa budynku Sądu Rejonowego w Nowym Sączu w formule partnerstwa publiczno-prywatnego" http://www.ppp.gov.pl/Aktualnosci/Documents/Raport_z_I_etapu_doradztwa.pdf dostęp: 30.05.2016 r.
26. Raport z analiz przedrealizacyjnych i badania rynku dla projektu pn. Program przebudowy i utrzymania dróg wojewódzkich realizowany w formule PPP. Dokumentacja wzorcowa. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa listopad 2014
27. Rogowski W.: Metody analizy ryzyka projektów inwestycyjnych, http://www.wrogowski.nazwa.pl/materialy/zarzadzanie%20ryzykiem/Zarzadzanie_ryzykiem_analiza_III.pdf dostęp: 18.02.2012 r.
28. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowego sposobu klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego (Dz. U. z 2011 r, Nr 298, poz. 1767).
29. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 11 lutego 2015 r. w sprawie rodzajów ryzyka oraz czynników uwzględnianych przy ich ocenie. Dz.U. z 2015, poz. 284.
30. Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2013 r, poz. 168 z późn. zm.)
31. Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym. (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100 z późn. zm.).
32. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. (Dz. U. z 2009 r., Nr 157, poz. 1240 ze zm.)
33. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych. (Dz. U. z 2013 r. poz. 907 z późn. zm.)
34. Ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi. (Dz.U. 2009 Nr 19 poz. 101 ze zm.)
35. Wytyczne dotyczące udanego Partnerstwa Publiczno-Prywatnego, Komisja Europejska, Bruksela 2003